

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ

**EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BİLGİSAYAR ve ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ
ANABİLİM DALI**

**ÖĞRETMEN ADAYLARININ EĞİTİMDE SOSYAL PAYLAŞIM SİTELERİNE
YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN VE İNTERNET BAĞIMLILIĞI RİSK DÜZEYLERİNİN
BELİRLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Murat Bulut

Danışman: Yard. Doç. Dr. Fezile Özdamlı

Lefkoşa
Haziran, 2013

ÖZET

ÖĞRETMEN ADAYLARININ EĞİTİMDE SOSYAL PAYLAŞIM SİTELERİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN VE İNTERNET BAĞIMLILIĞI RİSK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

Bulut Murat

Yüksek Lisans , Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı : Yard. Doç. Dr. Fezile ÖZDAMLI

Haziran 2013 , 85 Sayfa

Bu çalışma lisans düzeyinde eğitim alan Eğitim Fakültesi öğrencilerinin internet kullanma düzeylerini inceleyerek, sosyal paylaşım sitelerine yönelik görüşleri ve internet bağımlılığı risk düzeylerinin arasındaki ilişkiyi araştırmak amacıyla yapılmıştır. Öğretmen adaylarının(öğrencilerin) sosyal paylaşım sitelerine yönelik görüşlerini ve internet bağımlılığı risk düzeyini inceleyen bu çalışma tarama niteliğindedir. Bu araştırmanın çalışma grubunu Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki 6 üniversitenin Eğitim Fakültesinde eğitim alan 832 lisans öğrencisi ile oluşturmaktadır.

Çalışmada , öğrencilerin sosyal paylaşım sitelerine yönelik görüşleri ve internet bağımlılığı risk düzeylerinin belirlenebilmesi için , üç bölümden oluşan veri toplama aracı kullanılmıştır. Veri toplama aracının ilk bölümü demografik bilgileri içeren kişisel bilgi formundan ; ikinci bölümünde sosyal paylaşım sitelerine yönelik öğrenci görüşleri ile ilgili ölçek kullanılmıştır. Üçüncü bölümde ise Kimberly Young'un İnternet Bağımlılığı Testi kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler, istatistik uzmanlarının görüşleri doğrultusunda uygun istatistiksel teknikler kullanılarak analiz edilip tablolar oluşturularak açıklanmış ve yorumlanmıştır. Araştırmanın sonucunda; Öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerine yönelik görüşleri ile internet bağımlılığı riskleri arasında orta düzeyde pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki vardır. Öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerini eğitimde kullanılmasına yönelik görüşlerinin olumlu olduğu belirlenmiştir. Ayrıca internet bağımlılığı risklerinin normal düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler : Sosyal Paylaşım Siteleri, İnternet Bağımlılığı, İnternet , Öğretmen Adayı

ABSTRACT

EDUCATION FOR NOMINEE TEACHERS SOCIAL NETWORKING SITES DETERMINATION OF RISK LEVELS OF OPINIONS AND INTERNET ADDICTION

Bulut Murat

Master of Arts, Department of Computer Education and Educational Technology

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Fezile Özdamlı

June 2013, Page 85

Faculty of Education students studying at the undergraduate level, this study by examining the levels of Internet usage, and their opinions on social networking sites was carried out to investigate the relationship between Internet addiction risk levels Nominee of Teacher a (students), social networking sites, this study examines the level of risk for the views and Internet addiction is a scan Turkish Republic of Northern Cyprus This study group of 832 undergraduate students from six universities and the Department of Education is education.

In the study, the opinions of students on social networking sites and Internet addiction in order to determine risk levels, consisting of three parts were used for data collection. The first part of the data collection tool, personal information, including demographic data form the second part of the questionnaire was used on the views of students on social networking sites and In the third chapter of Kimberly Young's Internet Addiction Test. The data obtained in this study, the opinions of experts in statistical tables to fully analyze and creating appropriate statistical techniques are explained and interpreted. As a result of the study, teachers' comments on social networking sites and Internet addiction in a positive and significant relationship between the risk is moderate. To using nominee teacher attitudes towards social networking sites was determined that in education. In addition, the risk of Internet addiction has been revealed on normal level.

The Keywords are: Social Networking Sites, Internet Addiction, Internet and Nominee Teacher

ÖNSÖZ

Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, yüksek lisans programının gereği olarak hazırlanan bu çalışma, öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerine yönelik görüşleri ile internet bağımlılığı risk düzeylerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Çalışma, beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde konuya giriş yapıldıktan sonra çalışmanın problemine, amacına, önemine ve sınırlılıklara yer verilmektedir. İkinci bölümde, araştırma konusunun kavramsal çerçevesi ve konu ile ilgili araştırmaların açıklanması verilmiştir. Üçüncü bölümde ise, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama araçlarının oluşturulması, verilerin çözümü ve yorumlanması ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Dördüncü bölüm ise bulguları ve yorumları içermektedir. Elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuç ve öneriler de beşinci bölümde açıklanmıştır.

Yüksek lisans tezimi hazırlama sürecimde bana her türlü desteği gösteren, tez hazırlama aşamasında yaşadığım her türlü sıkıntıda bana destek olup çalışmaya teşvik eden, büyük bir özveri ile çalışmalarına katkı sağlayan ve emeğini esirgemeyerek bana yol gösteren saygıdeğer tez danışmanım Yard. Doç. Dr. Fezile ÖZDAMLI'ya ve bölüm başkanımız Prof. Dr. Hüseyin UZUNBOYLU'ya teşekkürü bir borç bilirim.

Ayrıca, tez hazırlama sürecinde verilerin elde edilmesi için veri toplama aracının uygulanmasında yardımlarını esirgemeyen Arif YILDIZ ve Pınar ZEYTUN'a verilerin SPSS programına girilmesinde bana yardımcı olan Burç ERİŞ ve Metin GÜNEŞ'e teşekkür ederim.

Saygılarımla,
Murat BULUT
Lefkoşa, 2013

İÇİNDEKİLER

ÖZET	2
ABSTRACT	HATA! YER İŞARETİ TANIMLANMAMIŞ.
ÖNSÖZ	4
İÇİNDEKİLER.....	5
TABLolar LİSTESİ.....	İx
ŞEKİLLER LİSTESİ	İx

BÖLÜM I

GİRİŞ.....	1
Problem.....	1
Araştırmanın Amacı	5
Araştırmanın Önemi	6
Araştırmanın Sınırlılıkları.....	6
Tanımlar.....	6
Kısaltmalar.....	7

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
İnternet.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Türkiye’deki İnternet Kullanımı.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Sosyal Paylaşım Siteleri	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Sosyal Paylaşım Sitelerinin Tarihsel Gelişimi	13
Usenet (Kullanıcı Ağları)	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
IRC, ICQ ve Anlık Mesajlaşma.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Tanışma Siteleri	14
Sixdegrees.....	14
Facebook.....	15
Twitter	15

Sosyal Paylaşım Sitelerinin Olumlu ve Olumsuz Yönleri.....	16
Sosyal paylaşım sitelerinin olumlu yönleri	16
Sosyal paylaşım sitelerinin olumsuz yönleri	18
Sosyal Paylaşım Sitelerinin Eğitim Sistemindeki Yeri	20
Sosyal Paylaşım Siteleri Hakkındaki Sayısal Veriler.....	23

BAĞIMLILIK VE İNTERNET BAĞIMLILIĞI.....	26
Bağımlılık	26
İnternet Bağımlılığı.....	27
İnternet bağımlılığının nedenleri	28
İnternet bağımlılığının belirtileri	30
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	32

BÖLÜM III

YÖNTEM.....	40
Araştırmanın Modeli.....	40
Çalışma Grubu.....	40
Veri Toplama Araçları ve Uygulama	41
Kişisel Bilgi Formu	41
Sosyal Paylaşım Sitelerine Öğrenci Görüşleri Ölçeği.....	41
İnternet Bağımlılığı Testi.....	41
Uygulama.....	41
Verilerin Çözümü ve Yorumlanması.....	42
Sosyal Paylaşım Sitelerine Yönelik Görüş Ölçeğinin Değerlendirilmesi	42
İnternet Bağımlılığı Testinin Değerlendirmesi.....	42

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR.....	44
Katılımcıların Demografik Özellikleri	44
Cinsiyet.....	44
Yaş	44
Üniversite.....	45
Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Sosyal Paylaşım Siteleri.....	45
Öğretmen Adaylarının Sosyal Paylaşım Sitelerini Kullanım Sıklıkları	46
Öğretmen Adayların Sosyal Paylaşım Sitelerinde Kullandıkları Uygulamalar ve Özellikler	47
Öğretmen Adayların Sosyal Paylaşım Sitelerindeki Güvenlik Önlemleri	48

Öğretmen Adaylarının Eğitimde Sosyal Paylaşım Sitelerine Yönelik Görüşleri.....	50
Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Sosyal Paylaşım Sitelerine Yönelik Görüşleri..	50
Öğretmen Adaylarının İnterneti Kullanım Yıllarına Göre Sosyal Paylaşım Sitelerine Yönelik Görüşleri	52
Öğretmen Adaylarının İnternet Bağımlılığı Riskleri.....	55
Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre İnternet Bağımlılığı Riskleri	56
Öğretmen Adaylarının Günlük İnternet Kullanım Saatlerine Göre İnternet Bağımlılığı Riskleri.....	57
Öğretmen Adaylarının Sosyal Paylaşım Sitelerine Yönelik Görüşleri ve İnternet Bağımlılığı Risk Düzeyleri Arasındaki İlişki	58

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER	59
Sonuçlar	59
Öneriler.....	62
KAYNAKÇA	64

TABLÖLER LİSTESİ

- Tablo 2.1 İnternet kullanımı ve nüfus arasındaki ilişkiyi gösteren tablo **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Tablo 2.2 Dünyada en çok Facebook kullanıcısına sahip on ülke **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Tablo 2.1 İnternet kullanımı ve nüfus arasındaki ilişkiyi gösteren tablo **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Tablo 2.2 Dünyada en çok Facebook kullanıcısına sahip on ülke **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Tablo 3.1 Çalışma grubu kişi sayısı **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Tablo 4. 1 Öğretmen Adaylarının Cinsiyet'e Göre Dağılımları **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Tablo 4. 2 Öğretmen adaylarının yaşlara göre dağılımı... **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Tablo 4. 3 Öğretmen adaylarının üniversitelerine göre dağılımı **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Tablo 4. 4 Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Sosyal Paylaşım Siteleri .. **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Tablo 4. 5 Öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerini ziyaret sıklıkları **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Tablo 4. 6 Öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerini ziyaret sıklıkları **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Tablo 4. 7 Öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerinde kullandıkları uygulama ve özellikler..... **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Tablo 4. 8 Öğretmen adaylarının güvenlik önlemleri **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Tablo 4. 9 Öğretmen adaylarının vermekten kaçındığı bilgiler **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Tablo 4. 10 Öğretmen adaylarının eğitimde sosyal paylaşım sitelerine yönelik görüşleri **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Tablo 4. 11 Cinsiyete göre sosyal paylaşım sitelerine yönelik görüşleri **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Tablo 4. 12 İnternet kullanım yıllarına göre sosyal paylaşım sitelerine yönelik görüşleri **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Tablo 4. 13 Öğretmen Adaylarının İnternet Kullanım Yıllarına Göre Sosyal Paylaşım Sitelerine Yönelik Görüş Puanlarının ANOVA Sonuçları..... **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Tablo 4. 14 Öğretmen Adaylarının İnternet Bağımlılığı Test sonuçları **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Tablo 4. 15 Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre İnternet Bağımlılığı Test sonuçları **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Tablo 4. 16 Öğretmen Adaylarının İnternet Kullanım Saatlerine Göre İnternet Bağımlılığı Test sonuçları **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**

Tablo 4. 17 Öğretmen Adaylarının İnternet Kullanım Saatlerine Göre İnternet Bağımlılığı ANOVA Testi sonuçları**Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1 Sosyal ağların 2008-2013 yılları arasındaki Pazar payları..... 25

BÖLÜM I

GİRİŞ

Çalışmanın bu bölümünde problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sınırlılıkları, yöntemi ve tanımlar yer almaktadır.

Problem

İçinde bulunduğumuz bilgi ve teknoloji çağında bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişmeler hayatın her alanında olduğu gibi eğitim alanında da gelişme göstermiştir. Tüm dünyada internet altyapısının büyük bir hızla gelişmesi internet üzerinden veri paylaşımını da kolaylaştırmıştır. Her türlü bilgi paylaşımının hızlı olması eğitimde de geleneksel yaklaşımların terk edilerek teknolojik gelişmelerin eğitim sistemine de entegre edilmesi ihtiyacını doğurmuştur.

Teknolojinin sağladığı tüm olanaklardan yararlanılması zorunluluğu, eğitim sistemindeki temel amacı da değiştirmiş ve eğitimciler tarafından mevcut bilgilerin aktarılmasından ziyade yeni bilgilere ulaşma becerilerinin kazandırılmasına yönelmiştir. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişmeler hayatın her alanında olduğu gibi eğitim alanında da etkisini göstermiş ve eğitimin yapısı, işleyişi, kapsamı ile birlikte bu bağlamdaki kişilerin rollerinde de değişiklikler gözükmiştir (Mazman, 2009). Günümüzde insanlar arasında gittikçe artan bilgi üretme, ürettiği bilgiyi saklama,

paylaşma ve gerektiğinde bu bilgiye ulaşma istekleri internet destekli yeni uygulamaların geliştirilmesini gerektirmektedir (Çetin, 2008).

Bilgisayar ve internet sayesinde birçok konudaki bilgiye daha kolay, ucuz ve hızlı bir şekilde erişim imkanı doğmuştur. Bu imkanların sağlanmasına da en çok sosyal paylaşım siteleri yardımcı olmaktadır. Sosyal paylaşım siteleri aracılığı ile kullanıcılar, diğer kullanıcı olan arkadaşları ile iletişime geçmekte, video izlemekte, müzik dinlemekte, dinlediği müziği ve videoyu paylaşmakta, kişisel ilgi alanına giren sosyal olaylar hakkında yorum yapmakta, her türlü görüşünü açıklamakta, birçok uygulama paylaşmaktadır.

Kara ve Coşkun'un da belirttiği gibi (2012) , Özmen sosyal ağ sitelerini “kişilerin, kendilerine ait bir alan oluşturarak sistemi kullanan diğer kullanıcılarla bir araya gelerek etkileşim içine girmelerine olanak sağlayan sanal ortamlar” olarak tanımlanmıştır. Zaman içinde toplumu değişime uğratan sosyal paylaşım siteleri, insanlara ve insana dair birçok kavramın yeniden tanımlanmasını sağlamaktadır. İnternet teknolojilerinin gelişmesi ve değişmesiyle birlikte sosyal paylaşım siteleri yeni bir sosyalleşme ortamı yaratmaktadır (Özkan, 2013).

Paylaşımaya dayalı bir sosyal ortamın simüle edildiği sosyal paylaşım ağları, bireylerin duygu, düşünce, durum, resim, video, müzik gibi birçok paylaşım ile kurulan sosyal etkileşime zemin hazırlayarak sosyalliğe ve sosyalleşmeye dair eylemleri, aslında uygun bir şekilde yeniden yapılandırmaktadır (Göker, Demir, Doğan 2010).

Çoğunlukla ergenler ve yetişkinler tarafından kullanılan Facebook, Myspace, YouTube, weblogs ve wiki gibi sosyal ağların, bireyler tarafından araştırma ya da bilgi edinme amaçlı değil, daha çok günlük yaşamlarının bir uzantısı olarak, arkadaşlarına kendi hayatlarını açmak, kendilerini diğerlerine tanıtmak için kullanıldığına; diğer yandan, sosyal paylaşım sitesi kullanıcılarının sayılarının yoğunluğu nedeniyle eğitimcilerin de bu araçları öğrencileri ile iletişimin aktif ve farklı bir biçimi olarak kullanma yoluna gitmesi gerektiğine ve öğrencilerin sosyal ağ siteleri üzerinden katılımlarının sağlanmasına dikkat çekilmektedir (Mazman, 2009)

İnternet bağımlılığı; Facebook, Myspace, Friendster'den sonra hızla yayılan ve bir tsunami olarak görülen olgudur. Öğrenciler arasında bağımlılık düzeyinde farklılık olup

olmadığını belirlemek üzere cinsiyet yönü, akademik başarı ile bağımlılık düzeyi arasındaki ilişki incelenmiştir. Facebook kullanıcısı olan 50 öğrencinin bağımlılık düzeyleri %54 (yüksek düzey ilgi) olarak saptanmıştır. Yine, erkeklerin kızlara göre daha yüksek seviyede bağımlı olduğu bulgular arasındadır. Ortalama olarak öğrencilerin Facebook'ta süre tüketimi bir günde iki saat olarak tespit edilmiştir. Arkadaş sayıları ise 200-300 kişi arasında baskındır.

Facebook, 1.6 milyar kullanıcıya sahip olan ve günümüzde en popüler sosyal siteleri arasında gösterilen bir web sitesidir. Facebook, 2004 ayının Şubat ayında Mark Zuckerberg tarafından kurulmuştur. Zuckerberg, sitenin tasarım şefliğini yapmış, pazarlama stratejileri geliştirmiştir. İlk olarak 27 ülke tarafından kullanılıp daha sonra Dünya çapında kabul görmüştür. Özellikle 2006 yılından bu yana popülerlik dolaşımın arttırmış durumdadır. Şubat 2011 tarihine kadar, Facebook'un 635 milyondan fazla aktif kullanıcı vardır. Facebook aslında insanları desteklemek için sosyal bir ortam olarak hizmet vermektedir. İnsanlar arkadaşlarıyla, aileleriyle daha verimli iletişim sağlayabilmektedirler. Yapılan araştırmalarda Facebook' un üniversite öğrencileri tarafından ziyaret edilen bir web sitesi olduğu ön plana çıkmıştır (Effendi, 2011). Ayrıca Facebook üzerinde;

- %50 civarında aktif kullanıcı her gün sörf yapmakta.
- 35 milyondan fazla kullanıcı kendi durumunu her gün yenilemekte.
- 60 milyondan fazla kullanıcı güncellediği durumu paylaşmakta.
- Her ay 3 milyardan fazla fotoğraf yüklenmekte.
- 70'den fazla çeviri mevcuttur.
- 100 milyondan fazla aktif kullanıcı telekomünikasyon ekibi kullanarak Facebook'ta sörf yapmakta.

İnternet üzerinde mevcut literatür ve kamu tartışmalarının çoğu internetin aşırı kullanımına karşı önyargılıdır, ancak bunun yanında internet kullanımının olumlu yönleri de göz ardı edilmemektedir. Bu faydalara sosyal ağlarla güncellenmiş bilgilere ulaşmak, kaynak erişimi, fikir alış verişi örnek verilebilir.

İnternet çağdaş yaşamın önemli bir parçasıdır ve bu anlayışa paralel olarak hızla büyüyen büyük bir akım haline gelmiştir. Murali ve Geonrge (2007), internetin normal ve patolojik kullanımı arasındaki farklar şu şekildedir; Patolojik kullanım = Sosyal ilişkileri askıya almak, yakın arkadaşlarla-aileyle sosyal ilişkileri koparmak, internet olmadan huzursuz olmak, interneti ihtiyaç dışı olarak uzun süreli kullanmak.

İnternet bağımlılığı üzerinde yapılan literatür taramalarında etken olarak uzlaşma eksikliği, depresyon, dürtü kontrol eksikliği, saldırganlık ve utangaçlık gösterilmektedir. Sorunlu internet kullanımı huzursuzluk, yorgunluk, sosyal izolasyon, depresyon birçok fiziksel ve ruhsal sorunları doğurabilir. İnternet bağımlılığı olarak bilinen bu modern hastalığın sonuçları toplumları olumsuz bir yönde etkileyebilir (Israelashvili, 2012).

Son on yılda internet bağımlılığı yeni ortaya çıkan ruh sağlığı sorunları arasında büyük bir artış göstermiştir. İnternet bağımlılığı bireylerin kişilik özellikleriyle bağlantılıdır. Bu çalışmada potansiyel bağımlılık üzerinde durulmaktadır. İnternet bağımlılığının klinik olarak yaygınlığını değerlendirmek, kişilik etkileşimini incelemek çalışmanın diğer amaçlarındandır. Buna yönelik olarak İngiltere’de bir üniversitede 2257 öğrenciden veriler toplanmıştır. Sonuç olarak öğrencilerin %3.2’si internet bağımlısı olarak sınıflandırılmıştır. Özellikle online alışveriş ve sosyal online faaliyetler önemli oranda internet bağımlısı olma riskini arttırmaktadır (Kuss, Griffiths ve Binder, 2013).

Sürekli iletişim ve etkileşimi sağlayan sosyal ağlar, yeni iletişim ve etkileşim şekilleriyle bu bağlamda kendini geliştirmekte ve yeni sosyal ağların doğmasına olanak vermektedir. Kişilerarası ilişki ve kişilerarası iletişim kavramları birlikte ele alındığı gibi, kişilerarası iletişim kaynağını insanların oluşturduğu veya iki kişinin arasında gerçekleşen iletişim veya etkileşimdir. Kişilerarası iletişimin yüz yüze olması ve etkileşim içeren mesajların iletilmesi bağlamında iki yönlüdür ve karşılıklı mesajların alışverişini içermesi olarak bilinir. Bu bağlamda sanal ortamları da kapsayan kişilerarası ilişkiler ve iletişimi olumlu ve olumsuz etkileyen faktörler göz önüne alınabilir (Özkan, 2013).

İnternet kullanımının yaygınlaşması ve kullanıcı sayısının günden güne artmasıyla internet kullanımının olumlu ve olumsuz yönleri araştırılmaktadır. Bir kısım araştırmalar internet kullanımının olumlu yönlerinin olduğunu tespit etse de bazıları olumsuz etkileri olduğunu da tespit etmişlerdir (Beyatli, 2012).

Bu alanla ilgili yapılmış olan araştırmaların sayısının az olması, internet bağımlılığının özellikle öğrenciler arasında artışının gözlemlenmesi, bağımlılığın önüne geçilerek sağlıklı internet kullanımı konusunda öğretmen adaylarının bilinçlendirilerek eğitim sisteminin bilinçli öğretmenler tarafından entegrasyonunun sağlanması zorunluluğu, yeni çalışmaların yapılması gereğini ortaya çıkarmaktadır.

Bu bilgiler ışığında kullanıcılarının çoğunluğunu ergen ve yetişkinlerin oluşturduğu sosyal paylaşım sitelerine yönelik gelecekte çocukları yetiştirecek olan öğretmen adaylarının görüşlerinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Sosyal paylaşım sitelerinin öğrenciler üzerindeki olumlu-olumsuz etkileri, eğitimde nasıl kullanılabileceği, bu sitelerin kullanım sıklığı, paylaşılan bilgilerin türü, bilgi paylaşımının güvenli bulunup bulunmadığı, bu sitelerin kullanım amacı gibi sorular çerçevesinde öğretmen adaylarının görüşlerinin tespit edilmesi gereksinimi olduğu söylenebilir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, “Öğretmen adaylarının eğitimde sosyal paylaşım sitelerinin kullanımına yönelik görüşlerini ve internet bağımlılığı risklerini belirtmektir.”

Bu amaca ulaşabilmek için aşağıdaki alt amaçlar geliştirilmiştir:

1. Öğretmen adaylarının tercih ettikleri sosyal paylaşım siteleri hangileridir?
2. Öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerini kullanım sıklıkları nasıldır?
3. Öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerindeki kullandıkları uygulamalar ve özellikler nelerdir?
4. Sosyal paylaşım sitelerinde bilgi paylaşımının güvenliliği ve özel bilgilerin gizli tutulması konusunda endişe duyulmakta mıdır? Bu konuda bir önlem alınmakta mıdır?
5. Öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerinin eğitim sistemine entegre edilmesine yönelik görüşleri nelerdir?
6. Öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerinin eğitim sistemine entegre edilmesi hakkındaki görüşlerinde cinsiyete göre değişiklik olmakta mıdır?
7. Öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerinin eğitim sistemine entegre edilmesi hakkındaki görüşlerinde interneti kullanma yıllarına göre değişiklik olmakta mıdır?
8. Öğretmen adaylarının internet bağımlılığı risk düzeyleri nasıldır?

9. Öğretmen adaylarının internet bağımlılığı risk düzeyleri cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?
10. Öğretmen adaylarının internet bağımlılığı risk düzeyleri interneti kullanım saatlerine göre farklılaşmakta mıdır?
11. Sosyal paylaşım sitelerinin kullanımı ile internet bağımlılığı arasında ilişki var mıdır?

Araştırmanın Önemi

Teknoloji, bilginin yayılımı, iletişimin ve sosyalleşmenin sağlanması gibi fonksiyonları ile günlük hayatın her alanında yer almaktadır. Bu kadar etkin bir aracın eğitim sistemini geleneksel kalıpların dışına çıkartarak daha verimli hale getirmesi için, eğitim sistemine entegrasyonu sağlanmalıdır. Bu bağlamda sosyal paylaşım sitelerinin öğrenciler üzerindeki olumlu-olumsuz etkilerinin ortaya çıkartılması, bu sitelerin öğrenciler tarafından kullanım amaçlarının tespit edilmesi gerekmektedir.

Yapılan araştırmalar neticesinde, internetin aşırı ve takıntılı biçimde kullanımının bireyi bağımlılığa doğru sürüklediği tespit edilmiştir. İnternet bağımlılığına yol açmayacak şekilde sağlıklı internet kullanımı ise eğitim sistemine entegre edildiği takdirde çok başarılı bir sistem oluşturulabilecektir. Bu nedenle öğretmen adaylarının internet kullanımını bağımlılığa dönüştürmeksizin öğrencilerine sağlıklı kullanımı öğretebilmeleri için sosyal paylaşım siteleri ile internet bağımlılığı konularında yetiştirmeleri gerekmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, çalışmaya alınan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde bulunan üniversitelerde okuyan 832 öğretmen adayı ile, süre olarak 2011-2012 eğitim-öğretim yılı ikinci yarıyılı ile, araştırma verilerinin sadece anket yöntemi ile toplanılmış olması mülakat, gözlem gibi tekniklerin kullanılmayışı çalışmanın sınırlılıklarını oluşturmaktadır.

Tanımlar

İnternet: Birçok bilgisayar sistemini birbirine bağlayan, istenilen bilgi ve belgeleri dünya üzerinde yayan bir iletişim ağı teknolojisidir.

Sosyal Paylaşım Siteleri: Bireylerin, yarı açık yada açık bir profil oluşturmalarına, sistem içerisinde bağlantıda oldukları diğer kullanıcıların profillerini listelemelerine, kendi profillerine ya da sistem içerisindeki diğer kullanıcıların oluşturdukları profillere, bağlantı listelerine bakmalarına ve takip etmelerine imkan sağlayan web tabanlı servislerdir.

Bağımlılık: Birey ve nesne arasında bireyin seçimiyle başlayan aynılık ve süreklilik özelliği taşıyan boyutlu bir ilişkidir.

İnternet Bağımlılığı: İnternet bağımlılığı günlük yaşamdan kaynaklanan olumsuzluklardan kaçmak ya da kurtulmak için internete girmek ve sonlandırma, kesme gibi durumlarla ilgili kontrolü kaybetmek ve tüm bunlara bağlı olarak sosyal yaşamda yeni sorunlarla yüz yüze kalmaktır.

Öğretmen : İnsana herhangi bir alanda bilgi kazandıran, öğrenmeye rehberlik eden kişidir.

Sosyalleşme : Kişinin yaşadığı topluma bağlı olma sürecidir sosyalleşme. Sosyalleşmede toplumsal etkileşim için gerekli aile yapısı, sosyo-kültürel yapı ve çevresel etkenler rol oynar.

Eğitim : Eğitim bireyin davranışlarında, kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak, istenilen yönde değişme meydana getirme sürecidir.

Kısaltmalar

DAÜ : Doğu Akdeniz Üniversitesi

GAÜ : Girne Amerikan Üniversitesi

KKTC : Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

LAÜ : Lefke Avrupa Üniversitesi

ODTÜ : Orta doğu Teknik Üniversitesi

SPS : Sosyal Paylaşım Sitesi

SPSS : Statistical Package for the Social Sciences

UKÜ : Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi

WWW : World Wide Web

YDÜ : Yakın Doğu Üniversitesi

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırmanın kavramsal çerçevesi ve konu ile ilgili araştırmalar açıklanmaya çalışılmıştır. Bu amaçla internet, sosyal paylaşım ağları ve internet bağımlılığı alt başlıklarda incelenmiştir.

İnternet

Ortaya çıktığı günden beri küresel anlamda çok hızlı bir gelişme kaydeden internet, iki veya daha fazla bilgisayarın birbirleriyle bağlantısı anlamına gelen bilgisayar ağlarının aralarında tekrar bağlantı kurmalarıyla oluşan sistemdir (Tsai, Lin ve Tsai, 2001; Gürol ve Sevindik, 2002). Başka bir tanımla, İngilizce “international” (uluslararası) ve “network” (ağ) kelimelerinden meydana gelen internet, bireylerin, devlet kurumlarının ya da özel kuruluşların istedikleri bilgileri yayınlayabilecekleri ve aynı zamanda gereksinim duydukları her türlü bilgiye kolay, güvenli ve hızlı bir biçimde erişebilmelerini sağlar. Diğer bir ifadeyle internet, milyonlarca kişinin farklı mekanlarda, farklı zamanlarda birbirine bağlı olduğu bir bilgisayar ağıdır (Kıcı, 2012).

İnternetin 90’lı yıllardaki kullanım amacı elektronik ortamda mektuplaşma (elektronik posta), sohbet etme, etkileşimli konferans, enformasyon kaynaklarına erişim, tartışma odalarında düşünceleri dile getirebilme, bir grup netdaşla bireysel veya grup

olarak konuşabilme (chat), haber gruplarından kişisel ilgilere yönelik konularla ilgili enformasyon alma, yazı-ses-görüntü dosyalarını başka bir bilgisayardan kendi bilgisayarına çekebilme, sanal ortamda alışveriş edebilme, kamusal bilgi ve belge gönderme/alma gibi etkinlikler ve eylemler yapılabilmektedir (Gürcan, 1999).

İnternet ortamı, öğrenci ve öğretmenler için sınırsız bir bilgi kaynağıdır. Ayrıca öğrencilerin uzaktaki diğer öğrenciler ile ortak projeler gerçekleştirmeleri, uzaktan bilir kişi desteği ile sunumlar hazırlama, öğretmen tarafından yönetilen sınıf dışı tartışmaları gerçekleştirme, ders notlarının ve kaynaklarının yayınlanması, önemli etkinliklerin duyurulması, örnek projelerin ve etkinlik takviminin yayınlanması, değerlendirmelerin gerçekleştirilmesi gibi birçok etkinliğe olanak sağlar (Özdamlı, 2011). Karaman (2009)’a göre internet öğretim ortamlarında “bilgi kaynağı”, “iletişim-paylaşım ortamı” ve “öğrenme ortamı” rollerini üstlenmektedir.

İnternetin bilgi kaynağı olarak kullanılması en basit anlamda, bireyin gündemi internet üzerinden takip etmesi öğretmenin kendi branşı ile ilgili araştırma yapması ders notları hazırlaması, öğrencilerin projelerini ve sunumlarını hazırlarken araştırma yapması şeklinde belirtilebilir (Özdamlı, 2011).

Özdamlı (2011)’e göre, İnternet, iletişim ve paylaşımın yanı sıra öğretimin sunulduğu ve yaygın olarak kullanıldığı bir ortamdır. Öğretimin internet üzerinden sunulduğu ortamlar web tabanlı eğitim olarak nitelendirilmektedir.

Türkiye’deki İnternet Kullanımı

Dünyada olduğu gibi Türkiye’de de internet kullanımı her geçen yıl artmakta ve daha fazla önem kazanmaktadır. Türkiye’de 2011 yılı Nisan ayında gerçekleştirilen Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması sonuçlarına göre Türkiye genelinde hanelerin %42,9’u İnternet erişim imkânına sahiptir. Bu oran 2010 yılının aynı ayında %41,6’ı idi. 2009 yılında ise %30,0 iken, internet erişimi olmayan hanelerin %30,1’i evden internete bağlanmama nedeni olarak internet kullanımına ihtiyaç duymamalarını göstermişlerdir.

Türkiye İstatistik Kurumunun açıkladığı bu verilerden de açıkça anlaşılacağı üzere Türkiye’de internet kullanımı her geçen sene daha da artmaktadır. Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de insanlar bu sanal dünyada gerçek dünyadaki ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmakta hatta kendilerine yeni bir dünya kurmaktadır. Kurdukları sanal dünyada ihtiyaçları giderme dürtüsü internet kullanımını arttıran nedenlerdendir.

Türkiye’deki internet kullanımını internetworldstats isimli sitede yayımlanan verilere göre değerlendirecek olursak, 2000 yılında yetmiş milyonluk nüfusu olan ülkemizde iki milyon internet kullanıcısı olduğu açıklanmıştır. 2004 yılında nüfus üç milyon artarken internet kullanıcısı sayısı üç buçuk milyon artmıştır. 2006 yılına gelindiğinde, internete erişimin kolaylaşması ve ucuzlaşmasının etkisi sayısal verilere de yansımıştır. Anılan siteden edinilen bilgiye göre 2006 yılında nüfusu 74.709.412 olan Türkiye’de internet kullanıcısı sayısı iki yılda dört milyondan fazla artış göstermiş ve 10.220.000 kullanıcı sayısına ulaşmıştır. 2010 yılında ise artış oranı daha da artmış, neredeyse nüfusun yarısı internet kullanmaya başlamıştır.

2012 yılı üçüncü çeyrek itibariyle Türkiye’deki internet abone sayısının 20 milyona yaklaştı. Ancak 2012 yılı sonu itibariyle Türkiye’deki internet abone sayısı 20 milyonu geride bıraktı. 2012 pazar verilerini açıklayan Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurum (BTK), Türkiye’deki internet abone sayısının 20 milyonu geçtiğini duyurdu.

Söz konusu raporda yer alan verilere göre Türkiye’deki internet abonelerinin sayısı 2012 yılı sonu itibariyle 20.09 milyon aboneye ulaştı. 2011 yılına göre yüzde 42.3 büyüme kaydeden Türkiye’deki internet abone sayısı 2012 yılı üçüncü çeyreğe göre yüzde 3.8 artış gösterdi. 20.09 milyon abonenin 20.03 milyonunun geniş bant internet kullanıcısı olduğunu belirtmekte fayda var.

Tablo 2.1 : İnternet kullanımı ve nüfus arasındaki ilişkiyi gösteren tablo

Yıl	Kullanıcı	Nüfus	Artış Yüzdesi
2000	2,000,000	70,140,900	% 2.9

2004	5,500,000	73,556,173	% 7.5
2006	10,220,000	74,709,412	% 13.9
2010	35,000,000	77,804,122	% 45.0

Kaynak : URL – www.internetworldstats.com

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde yaşayan gençlerin bilgisayar ve internet kullanımına ilişkin, Atay (2010) tarafından yapılan araştırma sonuçlarına bakıldığında, gençlerin %56,5’i kişisel bilgisayara sahipken, %52,4’ü internet kafelere gitmektedir. Aynı çalışmada Atay (2010), bilgisayar kullanma amaçları ve ayrılan süre bakımından, sohbet ve oyun için bir günde 5 saatten fazla zaman ayrıldığını tespit ettiğini belirtmiştir.

SOSYAL PAYLAŞIM SİTELERİ

Sosyal ağlar, kullanıcılarla bağlantı kurmak için sistemde zorunlu bulunan kişisel bilgilerin paylaşılmasına olanak tanıyan, bir bağlantıyı paylaşanlarla diğer kullanıcıların listesinin birbirine eklemesi ve aynı zamanda sistemde bulunan her bir kişinin izin verdiği ölçüde birbirlerini görmesini sağlayan web tabanlı servis olarak tanımlanmaktadır (Vural ve Bat, 2010).

Sosyal paylaşım siteleri, bireylere sınırlandırılmış bir ortamda, isteğine göre herkese açık profil oluşturma, iletişim bağı olan kişileri listesine ekleme ve listelerindeki kişilerin sistemdeki diğerleri ile olan bağlantılarını izleme şansı veren web tabanlı uygulamalar olarak tanımlanmaktadır (Boyd ve Ellison, 2007).

Genellikle sosyal paylaşım sitelerindeki kitleler, biyografileri, fotoğrafları ve bazı diğer kişisel bilgilerinin yer aldığı alanlarla, kişisel profil sayfasına sahiptirler. Buna ek olarak diğer site üyeleri de yorumda bulunabilmeleri için yazı boşluğuna sahiptir (Vural ve Bat, 2010).

Sosyal ağlarda genel olarak üç çeşit bağdan bahsedilebilir. Birincisi kullanıcının hareketinin diğerlerini nasıl etkilediğidir. Örneğin bir kullanıcı bir ürün aldığı anda arkadaşları da aynı çeşit üründen satın alır. İkincisi bireylerin aynı şeyleri sevmesidir; yani kendilerine yakın olanlara dostça davranışlar göstermesidir. Üçüncüsü çevredir. Dış

faktörler hem arkadaş olan iki bireyin hem de onların hareketlerinin temel bağıı oluşturmaktadır. Örneğin iki arkadaş aynı şehirde yaşamayı sever ve bu yüzden benzer şeyleri paylaşımında bulunabilirler (Anagnostopoulos 2008; Vural ve Bat, 2010).

Sosyal ağ uygulamalarının gelişimine bakıldığında, ilk olarak 1997 yılında Six.Degrees.com sitesi ile ortaya çıktığı, Livejournal, Friendster, LinkedIn, MySpace, Last.fm, Flickr, YouTube, Facebook gibi sitelerin de kısa süreli aralıklarla ortaya çıkarak fazla sayıda kullanıcının kaydolduğu ifade edilmektedir (Boyd ve Ellison, 2007).

Sosyal paylaşım sitelerinin genel özellikleri şöyle özetlenmiştir (Özkan ve McKenzie, 2008).

- Sosyal ağların birçoğu kullanıcıya e-posta, chat, mesajlaşma, video, blogging, dosya paylaşımı, fotoğraf paylaşımı gibi hizmet sağlayarak, kullanıcıların etkileşimini ve iletişiminikolaylaştırır.
- Sosyal ağlar kullanıcıların bir veritabanını tutar ve böylece kullanıcılar kolaylıkla arkadaşlarını bulabilir, gruplar oluşturabilir ve kendileri ile ortak ilgiye sahip bireyler ile paylaşımında bulunabilirler.
- Sosyal ağlar kullanıcıya çevrimiçi olarak kendi profilini oluşturma imkanı verir ve kendi sosyal ağlarını oluşturma olanağı sağlar.
- Sosyal ağların büyük çoğunluğuna ücret ödemezsiniz.
- Sosyal ağların birçoğu kullanıcıdan gelen dönüte göre yeni özellikler eklerler ve geliştirirler. Aynı şekilde açık kaynaklı versiyonları ise kullanıcının kendi uygulamalarını geliştirerek siteye entegre etmelerine olanak sağlar.
- Sosyal ağlar kullanıcının kendi erişim ve gizlilik kurallarını kendisinin düzenlemesini sağlar. Kullanıcılar hangi derecede, ne kadar ve ne paylaşmak istediklerine bu paylaşımları da hangi kullanıcıların görebileceğine karar verebilirler.
- Sosyal ağlar içerik, konu ya da ilgi alanına dayalı ilk nesil çevrim içi topluluklara odaklanmaktan çok birey temelli kişisel çevrim içi topluluklara odaklanır.

Sosyal Paylaşım Sitelerinin Tarihsel Gelişimi

Sosyal paylaşım sitelerinin günümüze gelene kadar hangi aşamalardan geçtiğini bilmek, sosyal ağların şu anki kullanım amaçlarının daha verimli hale getirilmesine ve SPS'lerin eğitim sistemimize entegrasi sırasında daha sağlıklı değerlendirmelerin yapılmasına yarayacağı kanısındayız.

Usenet (Kullanıcı Ağları)

1979'larda Duke Üniversitesi'nden Tom Truscott ve Jim Ellis internet kullanıcılarına Usenet'i oluşturarak genel mesajlarını göndermelerine izin veren dünya çapında bir tartışma platformu kurmuşlardır (Kaplan ve Haenlein, 2009; Bostancı, 2010). Birden fazla kullanıcıyı aynı ağ içerisinde bir araya getiren Usenet, kullanıcı temelli içerik oluşturmaya imkan vermesiyle sosyal medyanın ilk adımı niteliğindedir.

IRC, ICQ ve Anlık Mesajlaşma

Internet Relay Chat'in kısaltması olan IRC yani internet aktarmalı sohbet, sohbet, dosya paylaşımı ve bağlantı paylaşımı amacıyla 1988 yılında geliştirilmiştir. IRC, bugün bildiğimiz anlık mesajlaşmanın gerçek anlamda temel taşlarındandır. Genellikle Unix işletim sistemi tabanlı çalışmaktadır. 1995-96 yıllarında kişisel bilgisayarlar için geliştirilen ilk anlık mesajlaşma programı olan ICQ adını ingilizce "I seek you" cümlesinin okunuşundan almaktadır. Zamanla ilk örneklerini takip eden anlık mesajlaşma programlarının sayısı artmıştır (Bostancı, 2010).

Tanışma Siteleri

Kullanıcılarının kişisel bilgilerini oluşturmaya, fotoğraf eklemelerine ve birbirleriyle iletişim kurmasına izin veren tanışma siteleri kimi zaman ilk sosyal ağlar olarak kabul edilmişlerdir. Tanışma sitelerinde temel amaç yeni insanlar ile tanışmaktır. Tanışma sitelerinde kullanıcılar birbirlerinin profillerini inceleyerek iletişim kurabilmekte ve bu profil sayfaları boy, kilo, alışkanlıklar gibi flört amaçlı detaylı bilgiler içerebilmektedir (Bostancı, 2010).

Sixdegrees

Günümüz sosyal paylaşım siteleri anlamında ilk SPS Six.Degrees 1997 yılında ortaya çıkmıştır. Sixdegrees.com kullanıcılarına profil oluşturma, arkadaşlarını listeleme ve 1998 başlarında arkadaş listelerinde dolaşma imkanı vermiştir. Bahsedilen bu özellikler sixdegrees.com'dan önce elbette vardır. Profiller tanışma sitelerinde, arkadaş listeleri anlık mesajlaşma programlarında kullanılmıştır ama bu tüm kullanıcıların görebileceği şekilde değildir. Yine Classmates.com kullanıcıların ağları üzerinde dolaşmalarına izin vermiştir ancak kullanıcılar yılsonuna kadar profiller ve arkadaş listeleri oluşturamamıştır. Sixdegrees.com bu özellikleri bünyesinde barındıran ve kullanıcılarına sunan ilk sosyal ağ olmuştur. Sixdegrees.com kendisini kişilerarası bağlantı ve mesaj göndermek üzerine bir araç olarak düzenlemiştir. Milyonlarca kullanıcı çektiğinde ise bu isi sürdürmeyi başaramamış ve 2000 yılında kapanmıştır (Bostancı, 2010).

Facebook

En popüler ve en çok kullanıcıya sahip Facebook 4 Şubat 2004 tarihinde Harvard Üniversitesi öğrencisi Mark Zuckerberg tarafından kurulmuştur. Önceleri yalnızca Harvard üniversitesi öğrencileri için kurulan Facebook bir süre sonra Boston civarındaki diğer okulları da kapsamıştır. Kuruluşunu takip eden ilk bir sene içerisinde Amerika Birleşik Devletleri'ndeki tüm okullar dahil olmuştur. 2005 yılında İngiltere, Meksika, Kanada, Avustralya, Yeni Zelanda vs. ülkelerdeki üniversitelerden üyelik kabulüne başlanmıştır. Facebook, 2006 yılında email adresi olan tüm internet kullanıcılarının üyeliğini kabul etmeye başlamıştır (Ergenç, 2011). Bugün, dünyanın en yaygın toplumsal paylaşım ağ haline gelen ve kullanımı tüm dünyada hızla yaygınlaşan Facebook, Google'dan sonraki en değerli firmalardan biri olmuştur (Karlı, 2012). Alexa (2012) çalışmasında internet sayfaları olarak Facebook'un dünya genelinde ikinci sırada yer alırken sosyal paylaşım sitelerinde 1. sırada yer aldığını belirtmiştir

Twitter

2006 yılında Jack Dorsey tarafından geliştirilen Twitter, dünya çapındaki popülaritesini gün geçtikçe arttırmış ve içerdiği uygulamaların programlama arayüzünün kısa mesaj gönderim ve alımı konusundaki olanaklarıyla internet dünyasının SMS'i olarak anılmaya başlanmıştır. 25 Nisan 2011'den itibaren Türkçe olarak kullanılmaya başlayan Twitter, sosyal medyanın en popüler araçlarından biri olarak gösterilmektedir. 2008'deki

ABD seçimlerinde özellikle Barack Obama tarafından sıklıkla kullanılan Twitter'dan Türkiye'deki son yerel seçimlerde de yararlanılmıştır. Ülkemizde de Twitter popülaritesini her geçen gün artırmakta, ünlüler, şirketler, sivil toplum kuruluşları, siyasi organizasyonlar ve devlet kurumları kitlelere seslerini duyurmak için sosyal medyanın etkili ortamlarından biri olan Twitter'da hızla yerini almaya devam etmektedir.

Sosyal Paylaşım Sitelerinin Olumlu ve Olumsuz Yönleri

Teknolojinin hızla gelişmesi kişilere avantaj sağlarken dezavantajları da beraberinde getirmektedir. Bazı yazar ve araştırmacılar bu gelişmelerin olumlu yönlerinin çoğunlukta olduğunu savunurken, bazıları ise olumsuz yönleri üzerinde durmaktadır. Teknolojik gelişmelerin beraberinde gelen internet kullanımının yaygınlaşması hakkında bazı yazar ve araştırmacılar, bu yaygınlaşmanın kullanıcılar için faydalı olduğunu savunurken, hiç kullanılmaması değil ancak zararları nedeniyle makul şekilde kullanılması gerektiğini savunan yazarlar da bulunmaktadır.

Günümüz iletişim anlayışında , olumlu görüşe sahip olan kuramcılara göre mümkün olan en fazla sayıda insanın aynı anda, aynı olaylardan, aynı biçimde haberdar olabilmesi açısından teknolojinin faydalarını savunmaktadırlar. Bu görüşe karşı olan kuramcılar ise, teknolojiyi reddetmemekte ve fakat bunun daha bilinçli ve denetlenebilir bir şekilde kullanılması gerektiğini savunmaktadırlar (Öztürk, 2011).

Sosyal paylaşım sitelerinin olumlu yönleri

İnternet erişiminin kolaylaşması sonucu kullanımının yaygınlaşması nedeniyle kullanıcı sayısı artan sosyal paylaşım siteleri oldukça kolay kabullenilmiştir. Kullanıcıların etkileşim ve iletişimini sağlayan sosyal paylaşım siteleri bu vesileyle kişilerin sosyalleşmelerine katkıda bulunmaktadır. Kullanıcının kendi erişim ve gizlilik kurallarını kendisi düzenlemesinin sonucu olarak, kendi belirlediği sınırlar dahilinde, dilediği kişilerle bağlantı kurmak suretiyle sosyalleşmesi söz konusudur.

Yapılan çeşitli araştırmalar sonucunda sosyal paylaşım sitelerinin olumlu yönlerini (faydalarını) şu şekilde sıralayabiliriz (Onat ve Asman Alikılıç, 2008; Zafarmand, 2010; Öztürk, 2011):

- 1- Sosyal paylaşım sitelerinde kontrol tamamen bireyin kendindedir.
- 2- Sosyal paylaşım siteleri sadece bireyler için değil, kurumlar için de önemli bir araçtır.
- 3- Sosyal paylaşım sitelerinde her kurum, sosyal sorumluluk projelerini geniş kitlelere duyurma imkanı bulabilir.
- 4- Sosyal paylaşım sitelerinde gruplar kurulabilir ve de çeşitli düşünceler ortaya koyulup , tartışılabilir.
- 5- Sosyal paylaşım sitelerinde üyeler için çeşitli uygulamalar (widgets/applications) gerçekleştirilmektedir. Bu uygulamalarla kurumlar veya kullanıcılar, kendi hedef ve hizmetlerine yer vererek kendi sitelerini oluşturarak faaliyet geliştirebilmektedir.
- 6- Sosyal paylaşım siteleri, kurum ve kullanıcılar için ölçümleme ve değerlendirme yapabilme olanağı sağlarlar.
- 7- Yeni kişilerle tanışmanın en çabuk, en zahmetsiz ve en ucuz yöntemlerinden biridir.
- 8- Sosyal paylaşım siteleri, sosyal paylaşım ortamlarından herkesin eşit şekilde yararlanmasını sağlar.
- 9- Sosyal paylaşım siteleri, iletişimde karşılıklı ilişki ve konuşma fırsatı sunar.
- 10- Sosyal paylaşım siteleri, topluluklar oluşturulmasına ve paylaşımlarda bulunulmasına imlan sağlar.
- 11- İnsanlar sosyal paylaşım siteleri yoluyla kendi bilgilerini, görüşlerini, görüntüler ve ses dosyalarını diğerleri ile paylaşabilmektedir.
- 12- Sosyal paylaşım siteleri, internet kullanıcılarını aynı anda hem üreten hem tüketen kişiler olarak şekillendirmektedir. Bu da eğitimde öğrencileri pasif olmaktan çıkararak aktif hale getirmekte ve eğitimde öğretmen merkezlienden öğrenci merkezliliğe destek sağlamaktadır.
- 13- Sosyal paylaşım siteleri, kullanıcılarına istedikleri içerikleri seçme imkanı sağlar. Böylece kişiler sosyal paylaşım sitelerinde diğerlerinin seçtiği programlar ve bilgilerinden yararlanmanın yanı sıra , sevdikleri ve istedikleri içerikleri internet ortamında ele geçirebilmektedir.
- 14- Sosyal paylaşım siteleri, ünlü kişilerin, siyasetçilerin, çeşitli şirketlerin ve kamu organizasyonlarının kendi kitlesi ile aracısız ilişkiler kurmalarına fırsat sunmakta ve

böylece onların her türlü şikayet ve önerisine gerektiği zaman çok hızlı ve rahatlıkla cevap verme imkanı sunmaktadır.

Sosyal paylaşım sitelerinin olumsuz yönleri

Sosyal paylaşım sitelerinin olumlu yönleri yukarıda açıklanmıştır. Etkin iletişimin sağlanması ve hatta demokratik yönü gibi olumlu yönlerinden başka, elbette fazla ve bilinçsiz kullanımı gibi etkenlerden dolayı sosyal paylaşım sitelerinin olumsuz yönleri de bulunmaktadır.

Kullanıcı sayısının çokluğu nedeniyle hayatımızın ortasına yerleşen sosyal paylaşım sitelerinin olumsuz yönleri şu şekilde sıralanabilir (Onat ve Asman Alikılıç, 2008; Öztürk, 2011) :

- 1- Gerçekte açık olan veriler ve enformasyon sadece sosyal paylaşım üyesi olan kişi ve sosyal paylaşım sunucusu arasındadır. İnternet kullanıcılarının tamamına açık olduğu söylenemez.
- 2- Pek çok sosyal paylaşım sitesi aslında kapalı bir sunucudur. İçeriğindeki bilgiler, kolaylıkla paylaşılamaz ve dışarıya dağıtılamaz, sosyal paylaşım sitesinin içinde kalmaktadır.
- 3- Sosyal paylaşım siteleri üyelerinin kişisel bilgilerini de bir başka sosyal paylaşım dağıtmamakta ve paylaşmamaktadır.
- 4- Sosyal paylaşım sitelerine ait kullanıcılar, tüm şahsi bilgilerini bir platforma yönlendirememektedir.
- 5- Sosyal paylaşım sitelerinde yeterince açıklık yoktur. Üye profillerine ulaşabilmek için, çoğu sitede üyeler tarafından kabul görmek gerekmektedir.
- 6- Sosyal paylaşım sitelerine her gün yeni üyelerin katılmasıyla giderek kalabalıklaşması, iletişimde gürültü unsurunun ortaya çıkmasına sebebiyet vermektedir.
- 7- Sosyal paylaşım siteleriyle kurulan ilişkiler, birebir gerçekleşmediği için, yüz yüze iletişimin, konferansların, fuarların ve hatta telefonla görüşmenin yerini alması beklenemez.
- 8- İnternet hukuku ve internet ortamında halkla ilişkiler ve reklamlara yönelik kanunlar ülkeden ülkeye değişmektedir. Dolayısıyla kanuni sınırlamalar kurumların amaçlarına ulaşmaları konusunda zorluk çıkarabilmektedir.

- 9- Sosyal paylaşım sitelerinde kullanılan dil de başka bir dezavantajdır. İngilizce'nin yaygın dil olması, sosyal paylaşım sitelerinin İngilizce tasarlanıp oluşturulmasına neden olmuştur. Örneğin; Facebook sosyal paylaşım sitesi Türkçe dil desteği verirken Twitter sosyal paylaşım sitesi Türkçe dil desteği sağlayamamaktadır. Bu da eğitim kurumlarında sosyal paylaşım sitelerinden yararlanılması konusunda ülkemizde Facebook'tan yararlanılacağını fakat Twitter'dan yararlanılamayacağını göstermektedir. Bu da sosyal paylaşım sitelerinin en büyük dezavantajlarından birisi olarak ileri sürülebilir.
- 10- İnternete bağlantı hızları bölgeden bölgeye ve hatta aynı ilin merkezinin farklı semtlerinde değişiklik göstermektedir. Bu değişim yüklü mesajların ve görsellerin yüklenme süresinde farklılıklar oluşturacağından, yüklemesi uzun süren uygulamalardan (application, widget) kullanıcılar kaçabilir. Bu da sosyal paylaşım sitelerinin senkron eğitim bağlamında kullanılmasında olumsuzluklara sebebiyet verir.
- 11- Sosyal paylaşım siteleri yoluyla çeşitli konularda binlerce kişi tarafından içerikler üretilmektedir. İçeriklerle ilgili iyi ve uygun filtreler bulunmadığı takdirde, özel bir konuda bilgi sahibi olmak isteyen insanlar, internet ortamında aşırı bilgiyle karşılaşarak hangi kaynaktan ve hangi bilgidен yararlanmaları hakkında sorunlar yaşamaktadır. Dolayısıyla özellikle eğitim amacıyla sosyal paylaşım sitelerinin kullanılması için içeriklerin konunun uzmanı tarafından oluşturulması gerekir. Ayrıca sosyal paylaşım siteleri ile ilgili birçok yöneticinin korktuğu konu kullanıcıların bu sitelerde işleri ile ilgili çalışmak yerine başka eğlenceli faaliyetler mesela kendi profillerini güncellemek veya arkadaşlarının gönderdikleri videolar vb. ile meşgul olmaları ve böylece asıl konuya odaklanmaları yerine zamanlarını konu dışında diğer uğraşlarla harcamalarına neden olabilmektedir. Bu nedenle sosyal paylaşım sitelerini eğitim amacıyla kullanacak olan öğretmenlerin bu unsuru göz önünde bulundurmaları ve içeriği öğrencilerin ilgisini ve dikkatini çekecek düzeyde tutmasına dikkat etmelidir (Zafarmand, 2010).

Sosyal Paylaşım Sitelerinin Eğitim Sistemindeki Yeri

Günümüz eğitim sisteminde, geleneksel yöntemlerden uzaklaşarak teknolojik gelişmeleri takip eden ve hatta bu gelişmeleri eğitim sistemine entegre eden yöntemler kullanılmaya başlanmıştır.

Bilgi çağının yaşandığı günümüzde eğitim sistemimizdeki temel amaç, öğrencilere mevcut bilgileri aktarmaktan çok yeni bilgilere en doğru, en güvenilir ve en kısa sürede ulaşma becerilerini kazandırmaktır (Öztürk, 2011). Böylece öğrenciler araştırma yapmaya yönlendirilmekte, öğrenme sürecine bizzat katıldıkları için kalıcı bilgi öğrenmektedir.

İnternetle geleneksel yoldan içeriğe erişim ve kullanım biçiminin, bireylerin özellikle ergen ve genç yetişkinlerin bilgi oluşturmak ve aynı zamanda bilgiyi paylaşmak amacıyla sosyal ağları kullandıkları daha işbirlikli ortamlara taşınması ve eğitim/öğretim ortamlarında da sosyal ağların uygulamaya geçirilmesinin öğrenciler ve öğretmenler arasında daha etkili bir iletişim sağlayacağı, ayrıca öğreticilerin öğrencilerini daha iyi tanıma olanaklarının artacağı söylenebilir (Grant, 2008; Mazman, 2009).

Eğitimcilerin etkili araç ve ortam arayışlarında zaten birçok fonksiyonu ile uygun olan ve öğrencilerin ilgisini çekmiş olan sosyal ağ ortamlarının eğitimciler tarafından da kullanılması önemlidir. Albion (2007), yeni teknolojiler hızla geliştikçe ve yayıldıkça bu araçların eğitim bağlamında kullanımının önemi vurgulanırken eğitimcileri de bu gelişim sürecinin dışına bırakmanın söz konusu olmadığını ve özellikle öğretmen eğitiminde öğretmenlerin yetiştirilmesini zenginleştirme ve öğretmen adaylarını sınıflarında bu uygulamaları etkili kullanmaya fırsatlarını sağlama ve onları bu sürece hazırlama da ayrı önem taşıdığını ifade etmiştir (Mazman, 2009).

Bicen (2009), Sosyal paylaşım siteleri uzun süredir birbirleriyle yüz yüze görüşme imkanı bulamayan bireylerin iletişim kurmasını sağladığına vurgu yapıyor. En popüler olarak kullanılan sosyal paylaşım sitesi olan Facebook özellikle gençler tarafından yakın ve uzak akrabalarla iletişim sağlıyor, yeni bir sosyal çevre olanağı sağlıyor. Yeni arkadaşlıklar ve dostluklar kurulmasına imkan veriyor, gençlerin yaşamının her alanına etki ediyor.

Sosyal paylaşım ağları, olumlu ya da olumsuz etkilere sahip olsalar da getirmiş oldukları olanaklar neticesinde gençler için popülerlikleri hergün artmaktadır. Bu sayede, sosyal paylaşım sitelerinin eğitime entegre olması kolaylaşıyor ve sosyal paylaşım sitelerinden eğitimde yararlanma olanağı ortaya çıkıyor (Öztürk ve Akgün 2012; Karabey 2013).

Sosyal paylaşım sitelerinin eğitimde uygulamaya geçirilmesinin öğrenciler ve öğretmenler arasında daha etkili bir iletişim sağlayacağı, ayrıca öğrencilerin öğrencilerini daha iyi tanıma olanaklarının artacağı söylenebilir (Grant, 2008 Mazman, 2009).

Facebook ve Youtube gibi sosyal paylaşım siteleri uygulamaları her ne kadar öğrenciler için daha çok kendi kişisel ve sosyal etkinlikleri için bir anlam taşısa da, bu uygulamaların geri bildirim alma ve sosyal öğrenme bağlamına olan uygunluğu ile kurumsal eğitim teknolojisi niteliğini barındırdığı ve bu yüzden eğitimciler açısından öğrenme ve öğretimle ilişkilerinin dikkat çekmeye başladığı ifade edilebilir (Öztürk, 2011).

Lee ve McLoughlin (2008) “sosyal paylaşım sitelerinin pedagojik araçlar olarak düşünülebileceğini” ifade ederek bu araçların eğitsel bağlamda kullanılması sonucu sağlanabilecek yararları şu şekilde sıralamışlardır (Öztürk, 2011).

Sosyal destek ve bağlanabilirlik: MySpace, Facebook, Twitter ve Friendster gibi sosyal paylaşım siteleri uygulamaları bireylerin ağlar oluşturmalarını desteklemekte, ayrıca bu ağlar arasında bağ kurmalarını sağlamaktadır. Bu ortamlarda bireyler bir yandan dijital yeterliliklerini artırırken diğer yandan informal öğrenme, yaratıcılık, kendini ifade etme ve kimlik arayışı gibi eylemlerin içindedirler.

İşbirlikli bilgi keşfi ve paylaşımı: Birçok sosyal paylaşım sitesi uygulaması ile veri paylaşımı oldukça kolay bir hale gelmektedir. Böylelikle benzer ilgilere sahip bireyler birbirlerinden öğrenebilmekte ve ortamda sürekli gelişen web tabanlı bilgi kaynaklarına katkıda bulunabilmektedirler.

İçerik oluşturma: Sosyal paylaşım sitelerinde bireyler bir yanda bilginin üreticisi diğer yandan tüketicisi rolü oynarlar. Herkes kendi ihtiyaçlarına ya da diğerlerinin ihtiyaçlarına göre içerik oluşturabilir, organize edebilir, derleyebilir ve paylaşabilir.

Bilgi ve enformasyon kümelemesi ve içerik modifikasyonu: Sosyal paylaşım siteleri uygulamalarının yapısındaki çeşitli RSS, podcast (ses) ve vodcast (görüntü ve ses) gibi özellikler ile üreticinin verdiği bilgidan çok tüketicinin istediği bilgiyi alması, yani içeriğin öğrenenin isteğine göre alınıp tüketilmesi söz konusu olmaktadır.

Sosyal paylaşım sitelerinin birçoğunda kullanılan teknoloji genelde benzerdir. Video, ses, fotoğraf, resim gibi araçların kullanılması öğrencilerin bazı becerileri kazanmasını sağlamaktadır. Öğrencilere işbirlikli öğrenme, araştırma, sorgulama, düşünme,eleştirme, problem çözme gibi becerileri sosyal paylaşım siteleri sayesinde olmaktadır (Gülbahar, Kaleli ve Madran, 2010).

SPS'nin en pöpüleri olan Facebook yapısı, çeşitli araçlarıyla birlikte bir eğitim aracı olarak görülebilir. Fakat bu araçların yaşam boyu öğrenmede, eğitim aracı olarak nasıl kullanılacağıyla ilgili araştırmaların yeterli düzeyde olmadığına inanılmaktadır. Araştırmalar daha çok Facebook'un günlük ne kadar kullanıldığıyla ilgilidir. Aslında Facebook ve diğer sosyal paylaşım siteleri informal bir eğitim sağlamaktadırlar. Çünkü kullanıcılar günlük deneyimlerini bu ortamda paylaşarak diğer katılımcıları da bilgilendirmektedir. Kısaca yaşam boyu öğrenme aracı olarak da düşünülebilirler. Ayrıca, Facebook işbirlikçi öğrenmeyi desteklemek, bireylerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirmek için kullanılabilecek bir araçtır (Ajjan ve Hartshorne, 2008; Lockyer ve Patterson, 2008). Dahası Lee ve McLoughlin (2008)'e göre sosyal paylaşım siteleri pedagojik bir araçtır. Çünkü insanlar birbirleriyle bağlantılar kurarak işbirlikli projeler ve işler ortaya çıkarabilirler. Kısaca Facebook iletişim, işbirliği ve materyal paylaşımında kullanılabilecek bir eğitim ortamına dönüştürülebilir (Bicen, 2012).

Eğitim sürecinde öğrenciyi aktif kılması, öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretmen etkileşimini artırması, öğrencilerin bağımsızca kendi kişisel öğrenme şeklini seçmelerini sağlaması, kullanımlarının gönüllülük esasına dayanması gibi olanaklarla sosyal paylaşım sitelerinin, ülkemizde eğitim sistemimize entegre edilmeye uygun sebebiyle, SPS'lerin eğitim sistemimize entegre edilerek eğitimde kullanılmasının gerekli olduğu sonucuna götürmektedir.

Sosyal Paylaşım Siteleri Hakkındaki Sayısal Veriler

Sosyal paylaşım sitelerinin popürlüğünün günden güne artması, bu konuda çalışmalar ve istatistiki veri araştırmaları yapılmasını zorunlu kılmıştır. Bu konuda

araştırma yapan bazı kurumların verilerini aktarmak bu araştırma kapsamında faydalı olacaktır.

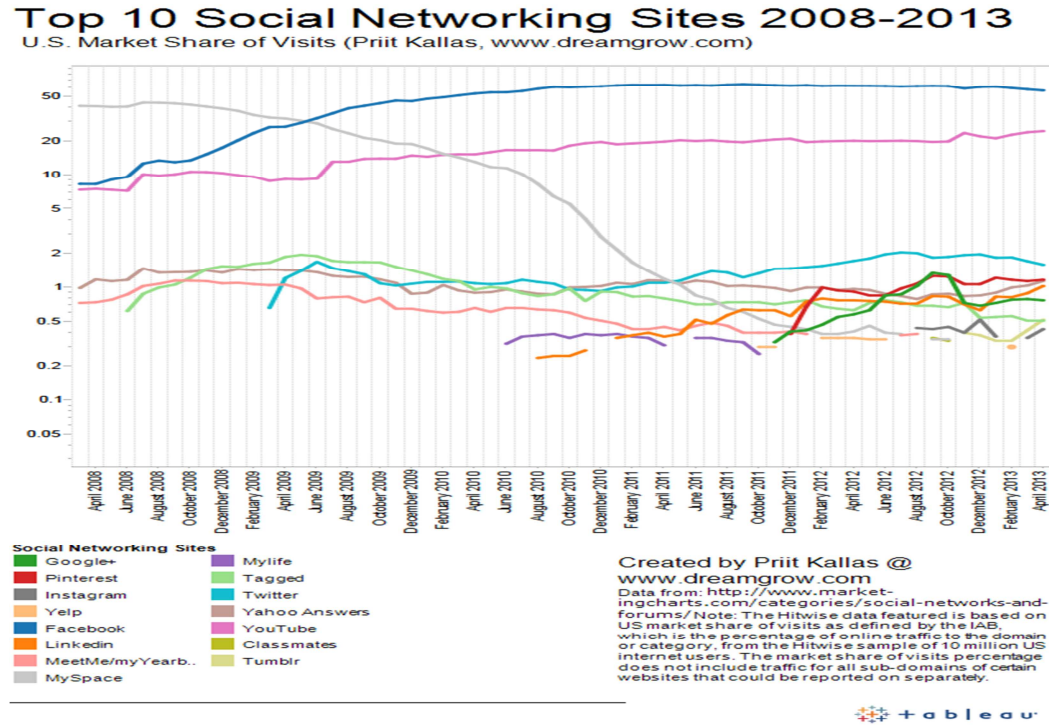
eBizMBA adlı sitede 05.06.2013'de güncellenen verilere göre dünyadaki en popüler 15 SPS ve kullanıcı sayıları şu şekildedir :

Facebook 750.000.000 kullanıcı sayısı ile ilk sırada yer almaktadır. Onu takip eden Twitter ise 250.000.000 kullanıcıya sahiptir. 110.000.000 kullanıcı ile üçüncü sırada yer alan LinkedIn'i 85.500.000 kullanıcı sayısı ile Pinterest adlı sosyal paylaşım sitesi izlemektedir. 70.500.000 kullanıcı MySpace'dan sonra 65.000.000 kullanıcı sayılı Google Plus gelmektedir. Yedinci sırada yer alan DeviantArt'ın ise 25.500.000 kullanıcısı vardır. LiveJournal adlı sosyal paylaşım sitesinin 20.500.000 kullanıcısı olduğu belirtilirken, dokuzuncu sırada bulunan Tagged adlı sitenin 19.500.000 kullanıcısı bulunduğu belirtilmektedir. Orkut 17.500.000 kullanıcı ile onuncu sıradadır. On birinci sırada yer alan CafeMom'ın 12.500.000, on ikinci sırada yer alan Ning'ın 12.000.000 kullanıcısı vardır. 7.500.000 kullanıcı ile MeetUp on üçüncü sırada iken, 5.400.000 kullanıcı ile MyLife on dört ve 4.300.000 kullanıcı ile Ask.fm en popüler sosyal paylaşım siteleri arasında on beşinci sırada yer almaktadır.

Sosyal paylaşım sitelerinin ziyaret oranları ile pazar paylarını ölçümleyen Dream Grow adlı sitede Haziran 2012'de yayımlanan araştırma sonuçlarına göre Twitter'ın pazar payı %1.82'ye ulaşmıştır. Bu oranın Twitter için görülen en yüksek oran olduğu belirtilmektedir. Yaz aylarında ziyaret oranının artmayacağı beklentisi ile yükselişin sektöre uğrayacağı öngörülmektedir. Tabii bu durumda diğer sitelerin ziyareti anlamında da kesinti söz konusu olacağı için oranlarda değişiklik beklenmediği açıklanmıştır.

Google Plus ise %0.63'lük oran ile ABD'de en yüksek ziyaret oranını yakalamıştır denilmektedir. Anılan sitede yayımlanan 2008-2013 yılları arasında sosyal ağların pazar paylarındaki yükseliş ve/veya düşüş oranlarını yüzde olarak gösteren tablo aşağıda yer almaktadır.

Şekil 2.1 :Sosyal ağların 2008-2013 yılları arasında pazar paylarını gösteren tablo

Kaynak : (URL – www.dreamgrow.com)

Yukarıda yer alan tablodaki verilere göre, Facebook ve YouTube’un Pazar payları yüksek oranlarda başlamış ve zaman içerisinde artmış ve Nisan 2010’dan itibaren artış oranı oldukça yavaşlamıştır. Pazar payındaki ciddi düşüş dikkat çeken sosyal paylaşım sitesi ise MySpace olarak görünmektedir. Bu SPS’ler dışındaki diğer SPS’ler ciddi artış veya düşüş göstermemektedir. Tabii bu tablodaki verilerin 2008 yılının Nisan ayı ile 2013 yılının Nisan ayı arasındaki dönemle sınırlı olduğunu da göz önünde bulundurmak gerekmektedir.

Sayısal verileri araştıran bir başka kurum socialbakers’dan temin edilen bilgilere göre, en popüler sosyal paylaşım sitesi Facebook’tur ve Türkiye’deki kullanıcı sayısı Mayıs 2012 verilerine göre 31.112.380’dir. Kullanıcı sayısına göre yapılan sıralamada Türkiye 6.sırada

yer almaktadır. İngiltere, Fransa, Almanya gibi gelişmiş Avrupa ülkelerinin üzerinde yer alan Türkiye sıralaması şaşırtıcıdır. Türkiye'nin bu denli üst sıralarda yer alması şaşırtıcı olduğu kadar, bu kadar etkin kullanılan sosyal ağların doğru kullanımının olumlu amaçlara hizmet edeceği görüşünü desteklemektedir.

Tablo 2.2 : Dünyada en çok Facebook kullanıcısına sahip on ülke

No	Ülke	Kullanıcı Sayısı
1	ABD	164,958,520
2	Brezilya	65,657,800
3	Hindistan	61,699,860
4	Endonezya	48,807,560
5	Meksika	39,597,440
6	İngiltere	32,597,440
7	Türkiye	32,260,940
8	Filipinler	30,214,120
9	Fransa	25,502,440
10	Almanya	25,284,240

Kaynak: URL – www.socialbaker.com

Bağımlılık ve İnternet Bağımlılığı

Bağımlılığın tanımı Türk Dil Kurumu'na ait Büyük Sözlük'te şöyledir :

“Karşılaşılan sorunları yalnız başına çözmek ve kendine yön seçmek için gerekli yetenekten yoksun olma durumu; ekonomik ve ruhsal desteğe gereksinme duyma; kendi kendine yetmezlik.” Bu tanımın, eğitim terimleri sözlüğünden alındığı belirtilmiştir

Bağımlılık, başka bir tanıma göre ise, bir maddenin ya da bir etkinliğin ruh ve/veya fiziksel sağlığı kötü yönde etkilemesine karşın kullanımına devam edilmesidir. Bir kişinin bağımlı olmasının asıl nedeni, bağımlısı olduğu maddenin, kişinin düşünce ve davranışlarını kontrol etmesidir, yani kişi maddeyi değil madde kişiyi yönetir.

Bağımlılığın anlaşılması biraz güç olsa da, başlıca üç önemli özelliği vardır : birincisi o şey için elde etmek için çok güçlü istek duymak; ikincisi zaman zaman kontrolünü kaybetmek; üçüncüsü ise ısrarcı olmak (İnan, 2010).

Bağımlılık iki açıdan ele alınabilir: madde bağımlılığı ve bir davranışa olan bağımlılık. Köknel (1998), madde bağımlılığını, “bireyin bir gıda ya da uyuşturucu maddeye karşı bağımlı duruma gelmesi” olarak tanımlamaktadır. Bir davranışa bağımlılık ise, belirli bir davranışın, normal dışı düzen ve sıklıkla meydana gelmesi sonucu bireyin bedensel, ruhsal ve toplumsal yapı ve işlevlerinde dengesini yitirmesi, düzeninin bozulması ve ortama uyum sağlayamaması şeklinde tanımlanabilecek bağımlılık türüdür (Döner, 2011).

Davranışçı yaklaşım, bağımlılığı pekiştirme ve bireyin kendi davranışlarının sıklığı ile ilişkilendirmekte ve bir anlamda bağımlılığı ortaya çıkaran davranışların “sıklık” yönüne dikkat çekmektedir. Gösterilen davranışın sıklığı, bağımlılık tanımlarında ortak kabul gören bir değişken olmakla birlikte, göz önüne alınması gereken başka değişkenlerde bulunmaktadır (Zereyak, 2008; Döner, 2011).

İnternet Bağımlılığı

İnternet kullanımının yaygınlaşmasıyla beraber bazı sorun davranışlar ortaya çıkmış ve bu alanda psikiyatrik tanımlamalara gereksinim duyulmuştur.

Literatüre bakıldığında, internet bağımlılığı terimi farklı şekillerde ifade edilmektedir. Bu kapsamda kullanılan bazı terimler ise “bilgisayar bağımlılığı”, “patolojik internet kullanımı”, “problematik internet kullanımı” olarak sıralanmaktadır. Temelde bu kavramlar aşırı ve problemli internet kullanımı kapsamında birbirine benzer kavramlar olarak ele alınmaktadır (Ceyhan ve diğerleri, 2007).

İnternet bağımlılığı, kişisel yaşamda bireylerin aşırı internet kullanımının olumsuz etkilerini tanımlamaktadır. İnternet bağımlılığında da alkol ve uyuşturucu bağımlılığına benzer olarak, bağımlı kişilerin alışkanlıktan ötürü kendilerini bağımlı oldukları unsurun

etkisine kaptırarak, ondan ayrılamaması şeklinde gerçekleşir (Lengel, 2004; Taçyıldız, 2010).

İnternet bağımlılığı, madde bağımlılığından farklı olarak dürtüler değil, “davranışlar” üzerinde etki göstermektedir. Bu itibarla, internet bağımlılığı, patolojik kumar oynama gibi, madde kullanımına bağlı olmayan bir çeşit dürtü-kontrol bozukluğu olarak tanımlanabilir.

Yapılan çalışmalarda çıkan bulgulara göre; internet’in kullanıldığı mekan ile internet bağımlılığı arasında bir ilişki olabileceği yöndedir. Turnalar-Kurtaran (2008)’e göre kullanılan çevreye göre internetin patolojik kullanım potansiyelini arttırabildiği görülmüştür. Bu durumun en önemli etkenlerinden biri de kontrol mekanizmasının yeterli olmayışı yada hiç olmayışından kaynaklanmaktadır (Günüç 2009; Beyatlı 2012).

İnternet bağımlılığının nedenleri

İnternet bağımlılığında kişinin internete yönelme ya da internet ile tanışma nedeni bağımlılığın oluşma sürecinde önem taşımaktadır.

Bireyin internet bağımlısı olmasında birtakım doğrudan ve dolaylı nedenlerden söz etmek mümkündür. İnternet bağımlılığında doğrudan etki nedeni olarak, internetin kullanım amacı ve internetin kullanım miktarından kaynaklanan nedenler gösterilebilir. Bireyin psikolojik ve sosyolojik etkenler nedeniyle internete yönelmesi internet bağımlılığında dolaylı nedenler olarak ele alınabilir (Günüç, 2009).

İnternet bağımlılığı ile bağlantılı olan kavramlardan biri kişinin sosyalleşme ihtiyacıdır (Esen, 2007). İnternet yoluyla sosyalleşmek isteyen kullanıcı, aslında yüz yüze iletişim kurmaya ya sıcak bakmamaktadır ya da bu konuda başarısızdır. Bu nedenle birebir iletişime sıcak bakmamaktadır. Bireyin internete sosyalleşme amaçlı yönelmesi, bireyin toplumdan soyutlanmasıyla karşı karşıya kalma ihtimali nedeniyle, internet bağımlılığı riskini tetiklemekte ve birey toplumdan uzaklaşabilmektedir. İnternet dünyasına daha çok bağlanan birey toplumdan uzaklaşacak ve kopacaktır. Birey sanal alemde sosyal çevre kurdukça, gerçek yaşamdaki sosyal ilişkileri zayıflatabilecektir. Çünkü bireyler internet üzerinden, gerçek hayatta kolaylıkla kurulamayan sosyal ilişkileri

daha rahat kurabilmekte; yabancılarla kolaylıkla ve risksiz olarak tanışabilmekte; düşüncelerini ve duygularını ifade edebilmekte; farklı bir kimliğe bürünerek kendini kolayca gizleyebilmektedir (Esen, 2007).

İnternet bağımlılığının önemli nedenlerinden biri de herhangi bir kontrol mekanizmasının ya olmaması ya da yetersiz olmasıdır. Bu kontrol mekanizmasını bireyin kendisi gerçekleştirebileceği gibi ailesi ya da çevresi tarafından da gerçekleştirilebilir. Günüş ve Kayri (2008) çalışmalarında bireylerin interneti kullanım amaçlarında bir kontrolün bulunmamasının, bireylerde gizli bir bağımlılık riski oluşturabileceğini vurgulamışlardır. Bireyin internet kullanım süresi kontrol altında tutularak olası bağımlılığın önüne geçilebileceği gibi, internet kullanım süresi kademeli olarak azaltılarak bireyin bağımlılıktan kurtulması bu şekilde tedavi edilebilecektir (Günüş, 2009).

Gençlik döneminde yaşanan ve bireyi internete yönlendiren en önemli sorunlardan birisi “can sıkıntısı” kavramıdır. Genç bireylerin büyük bir bölümünde interneti uzun süre kullanma nedeni can sıkıntısı olarak gözlemlenmektedir. Bireyin arkadaş ortamı edinmemesi veya bu ortamdan dışlanması, çevresinde duygusal destekten yoksun olması, yetersiz sosyal alan ve sosyal faaliyetlere sahip olması vb. nedenler sonucunda can sıkıntısı çekebilmektedir (Günüş, 2009).

İnternetin kullanım amacı da bağımlılığın önemli nedenlerindendir. Bireyler, kimliklerini gizleyebildikleri için rahatlıkla oynayabildikleri kumar için interneti kullandıkları gibi; aynı nedenle sohbet odalarında sohbet de etmektedir. Sohbetler iletişim amaçlı olabileceği gibi boş zamanı doldurma, arkadaş edinme gibi nedenlerle de yapılabilmektedir. İnternet üzerinden oynanan oyun türleri de internet bağımlılığının önemli nedenlerindendir.

İnternet bağımlılığının belirtileri

İnternet bağımlılığı diğer bağımlılıklardan farklı olarak dürtüler değil davranışlar üzerinde etkisini gösterdiği için, belirtileri davranışların izlenmesi ile anlaşılabilecektir.

Bağımlılığın tanısının konulmasındaki gözlenen davranış kriterleri şunlardır (Griffiths, 1999):

- Dikkat çekme : Belirli bir faaliyetin, kişinin yaşamında vazgeçilmez hale gelmesinde oluşur. Bu durum kişinin düşüncelerine, duygularına ve davranışlarına hakim olur. Bu davranışa örnek olarak, internet kullanıcılarının bir sonraki internet kullanma zamanlarını düşünmeleri gösterilebilir.
- Duygu durum değişimi : Bu durum, internet üzerinde belirli bir etkinlik ile uğraşma sonucu kişinin belirttiği öznel deneyimleriyle ilgilidir. Buna örnek olarak birey internete bağlandığında duygusal anlamda bir canlanma yaşaması verilebilir.
- Tolerans : Aynı etkiyi göstermesi için belirli aktivitelerin dozundaki artış sürecidir. Örneğin bir internet kullanıcısının başlangıçta daha az sürede elde ettiği duygu durumunu elde edebilmesi için çevrimiçi kaldığı süreyi arttırması gerekmektedir.
- Yoksunluk : Bu durum, belirli bir eylem devam etmediğinde ya da aniden bittiğinde kişinin gösterdiği hoş olmayan duygular ya da fiziksel etkilerdir. Örneğin bir internet kullanıcısı çevrimiçi olması engellendiğinde, titreme, karamsarlık ve sinirlilik kişi üzerinde hakim olabilir.
- Çatışma : Bağımlı kişiler ile çevresindekiler arasındaki çatışmalar, iş, sosyal hayat ya da ilgi alanı gibi çeşitli aktivitelerle olan çatışmalarına işaret eder.
- Nüks etme : Belli bir aktivitenin daha önceki görüntüleriyle tekrar oluşması eğilimidir. Bir süre devam eden kaçınma ya da kontrolden sonra tekrar bağımlılığın en uç düzeyine dönülmesidir.

İnternet bağımlılığının belirtileri Cengizhan (2003); tarafından şu şekilde sayılmıştır.

- 1- Her gün internete bağlanma isteği yaşaması, bağlı iken zamanın nasıl geçtiğinin farkında olunmaması, çok zaman geçirdiği söylendiğinde ise bu durumu inkar etmesi ya da ne kadar zaman geçirdiği sorulduğunda yalan söyleyerek bu zamanı olduğundan daha az göstermeye çalışması,
- 2- İletişim kurması gereken durumlarda herkese mail adresi, sohbet odası adları vermesi veya dağıtmaya çalışması,
- 3- Alışverişlerin internet üzerinden yapılması,
- 4- Bilgisayarın başında çok fazla zaman geçirdiği için hem suçluluk yaşaması hem de bilgisayar başında olmaktan büyük zevk alması nedeniyle arada kalması,
- 5- İnternet dışı uğraşlara ilginin kaybolması, bilgisayardan uzak kalındığında aklın bilgisayarda olması, ve sinirlilik hallerinin meydana gelmesi

- 6- E-postada bir şey var mı diye bilgisayara bakmak için aşırı bir istek duyması,
- 7- Sosyal faaliyetlerinin azalması, dostları tarafından anlaşılama problemi yaşaması,
- 8- Spor faaliyetlerinden uzaklaşması ve kondisyon kaybı yaşaması,
- 9- İş verimliliğinin düşmesi, sürekli uykusuz kalma ve yorgunluk gibi olumsuz durumların oluşması,
- 10- Aile fertlerine yeterli zamanı ayıramama nedeni ile aile bağlarının zayıflaması ve hatta çevresindeki kişilerin azalması,
- 11- Diğer iş ve kişilerle zaman geçirildiğinde onların internet başında geçirilecek vakti aldıklarını düşünerek bundan rahatsızlık duyması,
- 12- İnsanlarla internet üzerinden konuşmayı yüz yüze konuşmaktan daha kolay bulması ile iletişim kanalını sanal iletişimle sınırlaması
- 13- Bilgisayar kullanımı nedeni ile eşler arasında anlaşmazlık ve sorun çıkması.

Bu belirtiler incelendiğinde görülecektir ki, internet bağımlılığı bireyin yaşamının her alanını olumsuz etkilemektedir.

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

İnternet bağımlılığı ve sosyal ağlarla ilgili çalışmalar aşağıda sunulmaktadır.

Yurt dışında 1990'ların sonuna doğru araştırılmaya başlanan ve oldukça popüler bir konu haline geldiği görülen internet bağımlılığı konusu, ülkemizde de 2000'li yıllardan itibaren çalışılmaya başlanmıştır.

İnternetin aşırı kullanımına yönelik ilk deneysel çalışmalar Young (1996) tarafından gerçekleştirilmiştir. Young, internetin yanlış kullanımının birçok problemle ilişkisini inceleyerek, internetin bağımlılık yaratabileceğini sorgulamış, bu noktadan hareketle, DSM-IV'te yer alan patolojik kumar oynama kriterlerini patolojik doğası ile yakın bulduğundan, internet kullanımı için adapte ederek, 8 maddeden oluşan "Diagnostic Criteria for Internet Addiction" tanı ölçütlerini geliştirmiştir. DSM-IV' de yer alan patolojik kumarın 10 maddelik kriterinden sekiz maddesini internet bağımlılık ölçeğine uyarlamıştır. Ölçeğin puanlamasında, ölçeğin sekiz maddesinden beş veya üstünde "evet" cevaplayan bireyde internet bağımlılığından söz edilebileceği belirtilmiştir.

Yetim ve Güler (2000), İzmir ve Mersin'deki 240 internet kullanıcısı üzerinde yaptıkları çalışmada, katılımcıların internet ortamında yaşını (%32) ve cinsiyetini, beğenmedikleri fiziksel özelliklerini (%53) değiştirdikleri bulunmuştur. Büyük çoğunluğu erkek öğrenci kullanıcıların, internet kafeyi birinci sırada chat (sohbet), ikinci sırada bilgisayarda sörf, üçüncü sırada flört etme amacıyla kullandığı bulunmuştur.

Griffiths (2000), altı ay boyunca aşırı internet kullanıcılarına yönelik beş örnek olay incelemiş, bahsi geçen örnek olayların sadece iki tanesini internet bağımlılığı olarak sonuçlandırmıştır. Bahsi geçen iki örnek olay incelemesi ("Gary" ve "Jamie" adında iki genç erkek), internetin, bu kişilerin hayatlarında her şeyi ihmal edecek, hatta birçok alanda ödün verecek kadar büyük öneme sahip olduğunu göstermiştir. Diğer taraftan bu kişilerde,

zaman asımına tolerans, internete bağılı olmadıkları zaman geri çekilme belirtileri görüldüğü, bahsi geçen davranışlar bırakılsa da kısa periyotlarda tekrarladığı belirtilmiştir. Aşırı internet kullanımına yönelik bir diğer durum da, bu kişilerin diğer yetersizliklerinin (gerçek yaşamlarındaki sosyal desteksizlik, düşük öz-saygı, fiziksel yetersizlik) üstesinden gelmek ya da etkisizleştirmek için interneti aşırı kullanmasıdır.

Tsai ve Lin (2001), gençlerin bilgisayar ağı ve internet bağımlılığına olan yaklaşımları arasındaki ilişkiyi araştırdıkları çalışmalarında, 753 Tayvanlı genci başlangıç örneklemini olarak alıp anket cevaplarının incelemesinden sonra 90 internet bağımlısını inceleme için seçmişlerdir. Sonuç olarak gençlerin internete ilişkin tavırlarının, internet bağımlılığının oluşmasında etkili olduğu bulunmuştur. Yani internetin faydalı olduğu algısı içinde olan gençlerin interneti daha fazla kullandıkları belirlenmiştir

Akınoğlu (2002), bilgisayar ve internet kullanımının farklı öğretim alanlarında öğrenim gören öğretmen adayları ve serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılar üzerindeki etkilerinin neler olduğunu incelemiştir. Araştırmanın örneklemini Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi'ndeki Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, İlköğretim Fen Bilgisi Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ana Bilim Dalında 2001-2002 öğretim yılında öğrenim gören 185 üniversite öğrencisiyle, Marmara Üniversitesi Göztepe Kampüsü Merkez Kütüphanesindeki İnternet Kullanım Merkezi ile Kadıköy ve Ümraniye ilçesinde ulaşılan on iki internet kafedeki 102 internet kullanıcısı oluşturmuştur. Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında, internet ve yeni teknolojik gelişmelerin bilgiye ulaşmada yeni ufuklar açtığı, bu sayede her açıdan farklılıklar içeren yeni bir döneme girildiği ortaya çıkmaktadır. Bu yeni dönem, teknoloji merkezli etkileşimlerle yeni bir toplum oluşumuna hız kazandırmakta, yön vermektedir. İnternetin eğitim sistemlerini, sosyalleşme sürecini, kişilik özelliklerini ve alışkanlıkları değiştirdiğini belirtmektedir.

Bölükbaş (2003), internet kullanımının sosyal ilişkilere etkisini, internet kullanıcılarının sosyo-kültürel yapılarını ve ülkemizde hemen her gün bir yenisi açılan internet kafelerin özelliklerini belirlemeyi amaçlamıştır. Örneklem, Diyarbakır'ın Dağkapı, Yenişehir, Ofis, Bağlar ve Cezaevi semtlerindeki internet kafe ve bu kafelerdeki 150 kullanıcıdan oluşturulmuş olup, sonuç olarak, internet kafe kullanıcılarının bağımlılık ve sosyal izolasyon düzeylerinin; yaş, medeni durum, öğrenim durumu, baba mesleği,

aylık gelir durumu, interneti kullanma sıklığı gibi değişkenlere bağlı olarak farklılaştığı dikkat çekmiştir.

Esen (2007); akran baskısı ve algılanan sosyal destek değişkenlerinin, internet bağımlılığını ne derece yordadığını incelerken, 15-17 yaş arası liseye devam eden 479 öğrenci üzerinde çalışmıştır. Çalışmanın sonucunda ele alınan değişkenlerden, akran baskısının, internet bağımlılığını pozitif yönde anlamlı olarak yordadığını, algılanan aile ve öğretmen desteğinin ise negatif yönde anlamlı olarak yordadığını; bu üç değişkenin birlikte internet bağımlılığının %33'ünü açıkladığını bulmuştur.

Günüç'ün (2009), yaptığı tez çalışmasında ise, bazı demografik değişkenlere ilişkin tanımlayıcı istatistiklerin yanında bu değişkenler ile internet bağımlılık durumu arasındaki ilişkiler de incelenmiştir. Bu sonuçlara göre; il, cinsiyet, sınıf, yaş, baba mesleği, sigara kullanma durumu, aile geliri, interneti en sık kullanım amacı, interneti yıllık ve günlük kullanım miktarının anlamlı yordayıcı oldukları bulunmuştur.

Mazman (2009), “Sosyal Ağların Benimsenme Süreci ve Eğitsel Bağlamda Kullanımı” isimli yüksek lisans tez çalışmasında, Facebook'un eğitsel kullanımının açıklanmasına ilişkin bir yapısal eşitlik modeli test etmiştir. Çalışmada veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen bir anketle web ortamında Facebook üyelerinden toplanmıştır. Araştırma grubu 4 hafta boyunca Web'de tutulan anketin tamamını doğru bir şekilde yanıtlayan 606 Facebook kullanıcısından oluşmuştur. Çalışma grubunda yer alanların cinsiyetlere göre dağılımının %48,7'si kadın ve %51'i erkek olmak üzere hemen hemen eşit oranda olduğu, yaşlarına göre (%74,4) 18-25 yaş aralığındakilerin ve öğrenim düzeyine göre üniversite öğrencilerinin (%70,1) çoğunlukta olduğu belirlenmiştir. Çalışma sonucunda, Facebook'u benimsemenin kullanım amacı aracılığı olmadan tek başına eğitsel bağlamda kullanımı ile olan ilişkisine bakılmış ve benimsemenin eğitsel kullanımı tek başına ve doğrudan %45 oranında açıkladığı bulunmuştur. Diğer yandan Facebook'u benimsemenin etkisi alınmadan, Facebook kullanım amacının Facebook'un eğitsel kullanımına olan tek başına olan etkisine bakılmış ve amacın eğitsel kullanımı tek başına %40 oranında açıkladığı bulunmuştur. Bu çalışmada kurulan yapısal modelde ise Facebook'un eğitsel kullanımı amaç ve benimseme ile birlikte %50 olarak, diğer iki yapının tek başına açıkladığından daha iyi bir şekilde açıklanmıştır. Bu bulgunun bireylerin bir yeniyi öncelikle yarar, kolaylık, sosyal etki gibi çeşitli faktörlerle

benimseyerek günlük yaşamında çeşitli işlerinde kullandığını ve daha sonra bu amaçların eğitsel bağlamla ilişkisi, uygunluğu ve potansiyeli ile eğitsel kullanımı sağladığı sonucunu ortaya koyduğu ifade edilebilir.

Taçyıldız'ın (2010) yaptığı tez çalışmasında ise “ok boyutlu algılanan sosyal destek” (alt boyutları ile birlikte), “iletişim becerisi”, “akademik başarı” ve “cinsiyet” değişkenlerinin internet bağımlılığını yordama gücü incelenmiştir. Lise öğrencilerindeki internet bağımlılığını çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeğinin “arkadaştan algılanan sosyal” ve “aileden algılanan sosyal destek” alt boyutlarının anlamlı birer yordayıcı olduğu bulunmuştur. Bunun yanında çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeğinin alt boyutlardan “özel bir insandan algılanan sosyal destek” in internet bağımlılığı için yordayıcı olmadığı görülmüştür. Lise öğrencilerindeki internet bağımlılığını “iletişim becerisi” nin anlamlı bir yordayıcı olduğu bulunmuştur. Lise öğrencilerinin internet bağımlılığını “akademik not ortalaması”nın anlamlı bir yordayıcı olduğu bulunmuştur. Lise öğrencilerinin internet bağımlılığını “cinsiyet” in anlamlı bir yordayıcı olduğu bulunmuştur.

Bostancı (2010), “Sosyal Medyanın Gelişimi ve İletişim Fakültesi Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları” isimli çalışmasında, internete yeni bir boyut kazandıran sosyal medyayı tanıtmak ve iletişim fakültesi öğrencilerinin hangi sosyal medya araçlarını hangi amaçla kullandıklarını ve önceliklerinin neler olduğunu ortaya koymaya çalışmıştır. Araştırma sonucunda, araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal ağlardan en çok Facebook'u kullandıklarını ve kullanıcıların sosyal ağları kullanırken öncelikli amaçlarının arkadaşlarla iletişim kurmak olduğunu tespit edilmiştir.

İnan (2010), “İlköğretim II. Kademe ve Ortaöğretim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı” başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında, ilköğretim II. Kademe öğrencileri ve ortaöğretimde öğrenim gören öğrencilerin internet bağımlılık durumları çeşitli değişkenlere göre incelenmiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin cinsiyetlerine göre internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında erkelerin aleyhine anlamlı farklılaşma tespit edilmiştir. Ayrıca, öğrenim görülen sınıf düzeylerine göre internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olduğu da saptanmıştır. Annelerinin eğitim düzeylerine göre öğrencilerin internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma bulunmuş ve anneleri üniversite mezunu olanların internet bağımlılık

düzeylerinin anlamlı şekilde yüksek olduğu ve annenin eğitim düzeyi arttıkça bağımlılık düzeyinin arttığı görülmüştür. İnternete bağlanma yerine göre internet bağımlılık puanları arasında anlamlı bir farkın olduğu sonucuna ulaşılmış, bu farkın internete evinde bağlananların aleyhine olduğu görülmüştür. Evlerinde bilgisayar olup olmamasına göre internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında evinde bilgisayarı olanların aleyhine anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmüştür. Öğrencilerin internete bağlanma nedenlerine göre internet bağımlılık puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olduğu bulgusuna ulaşılmış bu farkın oyun oynayan ve chat yapanların aleyhine olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin disiplinle ilgili işlem görüp görmediklerine göre internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında disiplinle ilgili işlem gören öğrencilerin aleyhine anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin akademik başarı puanlarının internet bağımlılığına ait puanları anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür.

Döner (2011), “İlköğretim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığının Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi” konulu tez çalışmasında, internet bağımlılığını yordayan en önemli değişkenin haftalık internet kullanım sıklığı olduğunu tespit etmiş, ilköğretim ikinci kademedeki öğrenim gören öğrencilerden internet bağımlısı tespit edilmemiştir. Ayrıca, internet kullanıcılarının %10’unun sınırlı semptom gösterdiği, %90’ının ise semptom göstermediği tespit edilmiştir. İnternet bağımlılığı ile günlük kullanım saati ve yaş değişkenleri arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Öztürk (2011), yapmış olduğu tez çalışmasında, üniversite öğrencilerinin sosyal paylaşım sitelerini kullanma amaçları, sosyal paylaşım sitelerinin üniversite öğrencileri üzerindeki olumlu-olumsuz etkileri ve bu sitelerin kullanımıyla ilgili öğrenci görüşlerini incelemiştir. Araştırma sonucunda, üniversite öğrencilerinin görüşlerine göre sosyal paylaşım sitelerinin üniversite eğitimine entegre edilmesinin bir gereklilik olduğu, eğitsel bağlamda kullanılmasının iletişim, işbirliği, kaynak/materyal paylaşımı konusunda yararlı olacağı bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinin sosyal paylaşım sitelerini kullanma amaçlarının daha çok eski arkadaşları ile iletişim kurmak, ortak ilgi ve gereksinimlere sahip gruplara katılmak ve kısa sürede daha çok bilgi paylaşmak olduğu tespit edilmiştir.

Bicen (2012), öğretmenlerin eğitimde sosyal paylaşım ağlarını kullanmalarını araştırmıştır. Deneyisel nitelikteki araştırmada 35 Karma (Kontrol) grubundan, 36 Deney

(Online) grubundan veriler toplanmıştır. Elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin sosyal paylaşım ağlarından Facebook'un WiZiQ sanal sınıf ortamı kullanımına yönelik yapılan çalışma sonucunda eğitimde kullanılabilirliği yönünde olumlu görüşler belirtmişlerdir. Kurs süresince yapılan eğitsel uygulamalar ve etkinlikler sonucunda Facebook'un eğitsel amaçlı kullanılabilir bir eğitim aracı olduğunu belirtmiştir.

Deniz (2012), Sosyal paylaşım ağlarının kullanım verilerine bakıldığında öğrencilerin %55.2'sinin her gün, %28.8'inin haftada üç veya dört gün sosyal paylaşım ağlarını kullandıkları görülmektedir. Ellison, Steinfield ve Lambe (2007) yaptıkları çalışmada Facebook sosyal paylaşım ağının günlük rutin kullanımın bir parçası olduğunu ve kullanıcıların %50'sinin gün içerisinde aktif olduğunu belirtmiştir.

Aksüt ve arkadaşları (2012), İlköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin sosyal paylaşım ağlarına ilişkin tutumlarını araştırmışlardır. Tarama niteliğindeki araştırmada 177 ortaöğretim ve 180 ilköğretim öğrencisinden veriler toplanmıştır. Elde edilen bulgulara göre ilköğretim öğrencilerin sosyal paylaşım ağlarından Facebook'u kullanmalarının nedeni, daha çok merak (%46.69) ve arkadaş edinme (%42.22); ortaöğretim öğrencilerinin Facebook'u kullanmalarının nedeni ise yeni arkadaş edinme (%36.72), merak (%32.20) ve bilgi edinme (%19.77) olarak tespit etmişlerdir.

Beyatlı (2012), İnternet kullanımının öğrenciler üzerindeki olumsuz etkilerini belirlemek için gerçekleştirilen bu araştırma tarama modeli niteliğindedir. Bu çalışmada orta öğretim düzeyindeki 17 okulda eğitim gören 1528 lise öğrencisinden veriler toplanmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin %6'sının internet bağımlısı, %20.7'sinin ise yüksek risk grubunda olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin cinsiyete, günlük kullanım saatlerine, kullanım yıllarına, bölgelere ve yaşa göre internet bağımlılık durumlarında farklılıklar görülmüştür.

Karabey (2013), Bu araştırmada, öğrencilerin sosyal paylaşım sitelerini kullanım niyetlerini etkileyen faktörlerin Teknoloji Kabul Modeli ile belirlenmiştir. Çalışmanın örneklemini 1526 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmanın neticesinde, Teknoloji Kabul Modeli'ndeki her bir değişkenin öğrencilerin sosyal paylaşım sitelerini kullanmalarını olumlu yönde etkilediği sonucuna erişilmiştir.

Öğretmenlerin, eğitimde sosyal paylaşım sitelerinin kullanımı ve internet bağımlılığı arasındaki ilişki yukardaki araştırmalara göre internetin eğitim amaçlı kullanımının faydalı olacağını, teknolojik gelişmelerin bilgiye ulaşmada büyük kolaylık sağlandığını, fakat gençlerin internete ilişkin tavırlarının internet bağımlılığı oluşturacağını özetlemektedir. İnternette sosyal ağ kullanıcıları incelendiğinde büyük bir çoğunluğunun gençlerin oluşturması, bağımlılık riskini artırmaktadır. Bunun içinde kullanıcıların interneti kullanım amacı, öncelikleri ortaya konularak, nasıl faydalanmaları gerektiği konusunda gerekli eğitimler verilip, sosyal paylaşım siteleri eğitime destek vermek üzere kullanılabileceği sonucuna varılmaktadır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, araştırmanın hipotezleri, veri toplama araçları, veri toplama araçlarının oluşturulması, verilerin çözümü ve yorumlanması ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyet’inde bulunan Eğitim Fakültelerindeki öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerini kullanmalarına yönelik görüşleri ve internet bağımlılığı risklerini belirlemek için genel tarama modeli kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyet’indeki 6 üniversitedeki eğitim fakültesinde öğrenim gören 832 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Okullara göre öğretmen adayı sayıları Yakın Doğu Üniversitesi (YDÜ) 286, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi (UKÜ) 177, Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAÜ) 129, Girne Amerikan Üniversitesi (GAÜ) 123, Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) 65, Lefke Avrupa Üniversitesi (LAÜ) 52.

Üniversite	Kişi Sayısı
YDÜ	286

UKÜ	177
DAÜ	129
GAÜ	123
ODTÜ	65
LAÜ	52

Veri Toplama Araçları ve Uygulama

Bu araştırmada KKTC’de bulunan eğitim fakültelerindeki öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerini kullanımına yönelik görüşleri ve internet bağımlılığı risklerini belirlemek için üç bölümden oluşan veri toplama aracı kullanılmıştır (Ek A). Veri toplama aracının ilk bölümü demografik sorulardan, ikinci bölümü sosyal paylaşım sitelerinin kullanımı ile ilgili ölçek, üçüncü bölüm ise internet bağımlılığı ile ilgili testten oluşmaktadır. Veri toplama aracının özellikleri aşağıda açıklanmaktadır.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmayı gerçekleştirebilmek için gerekli olan kişisel bilgileri içeren form hazırlanmıştır. Formda öğretmen adaylarının cinsiyetleri, yaşları, bölümleri, kullandıkları sosyal paylaşım siteleri, kullandıkları uygulamalar gibi bilgiler yer almaktadır.

Sosyal Paylaşım Sitelerine Öğrenci Görüşleri Ölçeği

Araştırmanın amacına ulaşmak için Öztürk ve Akgün (2011)’ün geliştirmiş olduğu ölçek izin alınarak kullanılmıştır. Ölçek 67 maddeden ve 7 boyuttan oluşmaktadır. Yapılan bu çalışmada ölçeğin güvenirlik kat sayısı .937 olarak hesaplanmıştır.

İnternet Bağımlılığı Testi

Öğretmen adaylarının internet bağımlılığı risklerini belirlemek için Kimberly Young (2010)’un geliştirmiş olduğu test kullanılmıştır. Testin güvenirlik kat sayısı .903 olarak hesaplanmıştır.

Uygulama

Veri toplama aracının eğitim fakültelerinde uygulanabilmesi için Üniversite rektörlüklerine dilekçe (Ek B) gönderilerek izin alınmıştır. Daha sonra eğitim fakültesi dekanlıkları ile iletişim kurularak verileri toplamak üzere her üniversite için günler belirlenmiştir. Belirlenen günlerde kampüslere gidilerek veri toplama araçları sınıflarda öğretmen adaylarına dağıtılmıştır. Her uygulamadan önce veri toplama aracı ile ilgili bilgi verilmiş ve toplanan verilerin sadece araştırma amacıyla kullanılacağı açıklanmıştır. Öğretmen adayları veri toplama aracını 10-15 dakikada yanıtlamıştır.

Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Araştırma kapsamında elde edilen veriler, uygun istatistiksel teknikler kullanılarak analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Analizler SPSS 20.0 paket programı kullanılarak yapılmıştır.

Araştırmanın amaçlarını cevaplamaya yönelik elde edilen frekans, yüzdeler, bağımsız t-testi ve tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) kullanılmıştır. ANOVA sonuçlarının anlamlı çıkması durumunda, grupların ortalama puanları arasında belirlenen anlamlı farkın kaynağını belirlemek amacıyla LSD testi kullanılmıştır. Veriler normal dağılım gösterdiği için parametrik testler kullanılmıştır.

Sosyal Paylaşım Sitelerine Yönelik Görüş Ölçeğinin Değerlendirilmesi

Ölçeğin değerlendirilmesinde aşağıdaki kriterler dikkate alınarak yapılmıştır.

Derece	Puan	Puan sınırı
Hiçbir Zaman	1.00	1.00-1.79
Nadiren	2.00	1.80-2.59
Orta Sıklıkta	3.00	2.60-3.39
Çoğunlukta	4.00	3.40-4.19
Her Zaman	5.00	4.20-5.00

İnternet Bağımlılığı Testinin Değerlendirmesi

0-20 puan arası : Herhangi bir internet bağımlılığı yok. Kontrollü kullanım söz konusudur.

20-49 puan arası : Ortalama bir internet kullanıcısı demektir. Bazen internette çok fazla zaman geçiriyor olabilir ama internet kullanımı konusunda kontrollüdür.

50-79 puan arası : İnternet nedeniyle ara sıra veya sık sık problem yaşar. Bu problemlerin hayatındaki etkilerini düşünmelidir.

80-100 puan arası : İnternet kullanımı hayatında önemli problemlere/sorunlara yol açıyor. İnternetin hayatındaki etkilerini kaldırmalı ve internet kullanımından doğrudan kaynaklanan sorunları tespit etmelidir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmanın amaçları doğrultusunda elde edilen verilerle ilgili bulgu ve yorumlara yer verilmiştir.

Katılımcıların Demografik Özellikleri

Bu bölümde, araştırma kapsamına alınan öğretmen adaylarının demografik özelliklerine yer verilmiştir.

Cinsiyet

Araştırmanın örneklem grubunu oluşturan öğretmen adaylarının cinsiyetlerine yönelik frekans (f) ve yüzdelik (%) dağılımları Tablo 4.1’de sunulmaktadır.

Tablo 4. 1 Öğretmen Adaylarının Cinsiyet'e Göre Dağılımları

Cinsiyet	F	%
Kız	435	52.3
Erkek	397	47.7
Toplam	832	100

Tablo 4.1’de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının %52.3’ü (435 kişi) kız, %47.7’si (397 kişi) ise erkektir. Yukarıdan da anlaşılacağı üzere kız ve erkek öğretmen adaylarının

sayısı birbirine yakındır. Çalışma için seçilen öğretmen adaylarının cinsiyet dağılımı gerçeği yansıtacak şekilde belirlenmiştir.

Yaş

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğretmen adaylarının yaşlarına yönelik frekans (f) ve yüzdelik (%) dağılımları Tablo 4.2’de sunulmaktadır.

Tablo 4. 2 Öğretmen adaylarının yaşlara göre dağılımı

Yaş	F	%
20-21 yaş	226	27.2
22-23 yaş	406	48.8
24 ve üzeri	200	24.0

Tablo 4.2’de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının %48.8’i (406 kişi) 22-23 yaş aralığında, %27.2’si (226 kişi) 20-21 yaş aralığında ve %24’ü de 24 veya üzeri bir yaş aralığına sahip olmaktadır. Öğretmen adaylarının yaş ortalaması ise, 22 olarak belirlenmiştir. Çalışma için seçilen öğretmen adaylarının yaş dağılımı gerçeği yansıtacak şekilde belirlenmiştir.

Üniversite

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri üniversitelere yönelik frekans (f) ve yüzdelik (%) dağılımları Tablo 4.3’de sunulmaktadır.

Tablo 4. 3 Öğretmen adaylarının üniversitelerine göre dağılımı

Uyruk	F	%
YDU	286	34.4
UKU	177	21.3
DAU	129	15.5
GAU	123	14.8
ODTU	65	7.8
LAU	52	6.3

Tablo 4.3’de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının %34.4’ü (286 kişi) YDÜ, %21.3’ü UKÜ, %15.5’i DAÜ, %14.8’i GAU, %7.8’i ODTU, %6.3’ü ise LAÜ’de öğrenim görmektedir.

1. Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Sosyal Paylaşım Siteleri

Öğretmen adaylarının en fazla kullandıkları sosyal paylaşım sitelerini belirleme amaçlı yapılan yüzdelik analizleri aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 4. 4 Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Sosyal Paylaşım Siteleri

Sosyal Paylaşım Siteleri	F	%
Facebook	801	96.3
Twitter	427	51.3
Myspace	147	17.7
Linkedin	109	13.1
Netlog	70	7.4
Hi5	58	7.0
Orkut	27	3.2
Xing	23	2.8
Friendfeed	11	1.3

Tablo 4.4’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının en çok kullandığı sosyal paylaşım siteleri Facebook, Twitter, Myspace ve LinkedIn’dir. En az kullanılan sosyal paylaşım siteleri ise Friendfeed, Xing ve Orkut’dur. Karabey (2013)’in KKTC genelinde lise düzeyindeki öğrencilerle yaptığı çalışmada da buna benzer sonuçlar elde edilmiştir. Araştırmacının sonuçlarına göre lise öğrencilerinin %98’i Facebook, %33’ü de Twitter’i kullanmaktadırlar.

Ayrıca bu çalışmada öğretmen adaylarının %37’sinin sosyal paylaşım sitelerini 5 yıldan fazladır kullandığı belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerindeki ortalama arkadaş sayıları ise 394 olarak hesaplanmıştır. Bu bulgu bizlere öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerinde arkadaş sayısının yüksek olduğunu göstermektedir.

2. Öğretmen Adaylarının Sosyal Paylaşım Sitelerini Kullanım Sıklıkları

Tablo 4.5’de öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerini ne kadar sıklıkta ziyaret ettiklerine ilişkin bulgular verilmektedir.

Tablo 4. 5 Öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerini ziyaret sıklıkları

Kullanım Sıklıkları	F	%
Hergün	544	65.4
Haftada birkaç kez	163	19.6
Sürekli açık	97	11.7
Ayda bir kez	28	3.4

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğu sosyal paylaşım sitelerini hergün kullanmaktadır. Sadece %3.4’lük bir kısmı ayda bir kez ziyaret etmektedir.

Öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerini günlük kullanımlarına yönelik elde edilen veriler ise aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 4. 6 Öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerini ziyaret sıklıkları

Kullanım Sıklıkları	F	%
1 saatten az	179	21.5
1-3 saat	321	38.6
3-5 saat	178	21.4
5-7 saat	108	13.0
7 saatten fazla	46	5.5

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi öğretmen adaylarının %38.6’sı interneti günde 1-3 saat arası, %21.4’ü 3-5 saat, %21.5’i 1 saatten az kullanmaktadır.

3. Öğretmen Adayların Sosyal Paylaşım Sitelerinde Kullandıkları Uygulamalar ve Özellikler

Aşağıdaki tabloda öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerinde kullandıkları uygulamalar ve özelliklere yönelik elde edilen veriler verilmektedir.

Tablo 4. 7 Öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerinde kullandıkları uygulama ve özellikler

Uygulamalar	F	%
-------------	---	---

Mesajlaşma	622	74.8
Fotoğraf	597	71.8
Video	481	57.8
Haber Kaynağı	452	54.3
Bildirimler	301	36.2
Etkinlikler	279	33.5
Oyunlar	271	32.6
Gruplar	267	32.1
Duvar	233	28.0
Tartışma	227	27.3
Notlar	193	23.2

Tablo 4.7’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının %74.8’i sosyal paylaşım sitelerinde mesajlaşma özelliğini kullanmakta ve sırasıyla kullanılan özellikler fotoğraf paylaşımı, video paylaşımı, haber kaynağı, bildirimler, etkinlikler, oyunlar, gruplar, duvar, tartışma ve notlar. Elde edilen bulgularında anlaşılabacağı üzere öğretmen adayları sosyal paylaşım sitelerini en çok mesajlaşarak iletişim sağlamak için kullanmaktadır. Öğretmen adaylarının en az kullandıkları özellik ise notlar özelliğidir.

Ayrıca öğretmen adaylarının %73.4’ü sosyal paylaşım sitelerindeki gruplara üye olduklarını belirtmişler. %85.9’u öğrenci gruplarına, %68.6’sı hobi, spor, müzik, politika gibi ilgi gruplarına, %53.8’i organizasyon ve kuruluş gruplarına üye iken %35’i de internet ve teknoloji ile ilgili olan gruplara üye olduklarını belirtmişler.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylarının %85.8’i sosyal paylaşım sitelerinde video, fotoğraf paylaşmakta, %59’u yazı, makale ve haber içeriklerini paylaşmakta, %40.9’u eğitici ve öğretici bilgiler paylaşmakta, %38.1’i anlık durum bildirimlerini paylaşmakta, %12.4’ü ise ürün ve hizmetlerle ilgili bilgileri paylaşmaktadırlar.

4. Öğretmen Adayların Sosyal Paylaşım Sitelerindeki Güvenlik Önlemleri

Öğretmen adayları sosyal paylaşım sitelerinde bilgi paylaşımının güvenli olması konusuna yönelik görüşlerine baktığımız zaman %90.7’si sosyal paylaşım sitelerinde bilgi

paylaşmanın kısmen güvenli veya güvenli olmadığını belirtirken, sadece %9.3'ü sosyal paylaşım sitelerinde bilgi paylaşmanın güvenli olduğunu belirtmiştir.

Ayrıca elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylarının %82.5'i özel bilgilerin gizli tutulmasına yönelik endişe duyduklarını belirtirken %17.5'inin herhangi bir endişe duymadıkları ortaya çıkmıştır.

Tablo 4.8'de öğretmen adaylarının kişisel bilgi güvenliğini sağlamak için aldıkları önlemler görülmektedir.

Tablo 4. 8 öğretmen adaylarının güvenlik önlemleri

Önlemler	F	%
Kişisel bilgi paylaşmama	444	53.4
Tanınmayan kişilerden gelen istekleri kabul etmeme	440	52.9
Tanımadıklarıyla iletişim kurmama	429	51.6
Güvenli tarayıcı kullanma	413	49.6
Güvenlik yazılımları kullanma	287	34.5
Özel uygulamalar kullanmama	263	31.6
Videoları ve fotoğrafları açmama	184	22.1
Hiçbir güvenlik önlemi almıyorum	37	4.4

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi öğretmen adaylarının güvenlikleri için aldıkları önlemler sırasıyla kişisel bilgi paylaşmama (%53.4), tanımadıkları kişilerden gelen istekleri kabul etmeme (%52.9), tanımadıkları kişilerle iletişim kurmama (%51.6) gib önlemler almaktadırlar. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının %4.4'ü ise hiçbir güvenlik önlemi olmadığını belirtmişlerdir.

Aşağıdaki tabloda öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerinde vermekten kaçındıkları bilgiler ve dosyalar görülmektedir.

Tablo 4. 9 öğretmen adaylarının vermekten kaçındığı bilgiler

Bilgiler	F	%
Kimlik bilgileri	636	76.4
İletişim bilgileri	416	50.0
Fotoğraflar	202	24.3

İş/Meslek bilgileri	90	10.8
Politik görüşler	266	32.0
Medeni durum	163	19.6
Ailevi bilgiler	313	37.6
Eğitim bilgileri	54	6.5
Herhangi bir bilgi saklamıyor	41	4.9

Tablo 4.9’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının %76.4’ü kimlik bilgilerini, %50’si iletişim bilgilerini, %37.6’sı ailevi bilgilerini, %32’si politik görüşlerini %24.3’ü fotoğraflarını sosyal paylaşım sitelerinde paylaşmamaktadır. Elde edilen bir diğer önemli bulgu ise öğretmen adaylarının %4.9’u hiçbir kişisel bilgisini sosyal paylaşım sitelerinde paylaşmaktan kaçınmamaktadır. Elde edilen bu bulgulara göre öğretmen adaylarının kimlik ve iletişim bilgileri gibi önemli bilgileri sosyal paylaşım sitelerinde paylaşmanın tehlikeli olduğunun farkında olduklarını söyleyebiliriz.

5. Öğretmen Adaylarının Eğitimde Sosyal Paylaşım Sitelerine Yönelik Görüşleri

Öğretmen adaylarının eğitimde sosyal paylaşım sitelerine yönelik görüşlerini belirleme için yapılan aritmetik ortalama hesaplamaları aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 4. 10 Öğretmen adaylarının eğitimde sosyal paylaşım sitelerine yönelik görüşleri

Boyut	Min	Maks	$\bar{X}$	SS
Sosyal İlişkiler	1	5	2.970	.941
Çalışma	1	5	3.420	.867
Günlük kullanım	1	5	3.661	.694
Olumlu etkileri	1	5	2.981	.748
Olumsuz etkileri	1	5	2.977	.850
Eğitime entegre	1	5	3.300	.664
Eğitsel amaçlı	1	5	3.546	.721

Çalışmadan elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylarının eğitimde sosyal paylaşım sitelerinin eğitsel amaçlı kullanımı, ders çalışma ve günlük vakit geçirme amaçlı olarak çoğunlukla kullanırken, sosyal paylaşım sitelerinin ara sıra sosyal ilişkileri artırdığı, arasıra olumlu ve olumsuz etkilere sahip olduğunu ve destek olarak eğitime entegre edilmelidir şeklinde görüş bildirmişler.

6. Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Sosyal Paylaşım Sitlerine Yönelik Görüşleri

Öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre sosyal paylaşım sitelerine yönelik görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için bağımsız t-testi analizi kullanılmıştır. Tablo 4.11’de öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre sosyal paylaşım sitelerine yönelik görüşleri ile ilgili betimsel veriler verilmiştir

Tablo 4. 11 Cinsiyete göre sosyal paylaşım sitelerine yönelik görüşleri

	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	SS	sd	t	p	Açıklama
Sosyal İlişkiler	Erkek	397	3.231	.950	830	7.930	.000	P<0.05 Fark anlamlı
	Kız	435	2.731	.868				
Çalışma	Erkek	397	3.546	.867	830	4.016	.000	P<0.05 Fark anlamlı
	Kız	435	3.306	.852				
Günlük kullanım	Erkek	397	3.657	.721	830	-.156	.876	P>0.05 Fark anlamsız
	Kız	435	3.664	.670				
Olumlu etkileri	Erkek	397	3.143	.770	830	6.099	.000	P<0.05 Fark anlamlı
	Kız	435	2.833	.696				
Olumsuz etkileri	Erkek	397	2.854	.898	830	4.419	.000	P<0.05 Fark anlamlı
	Kız	435	3.112	.785				
Eğitime entegre	Erkek	397	3.811	.661	830	3.357	.001	P<0.05 Fark anlamlı
	Kız	435	3.227	.658				
Eğitsel amaçlı	Erkek	397	3.555	.714	830	.347	.729	P>0.05 Fark anlamsız
	Kız	435	3.537	.727				

Tablo 4.11’de görüldüğü gibi, sosyal paylaşım sitelerinin sosyal ilişkilerin artırılmasıyla ilgili görüşleri cinsiyete göre karşılaştırıldığında zaman erkek öğretmen adaylarının görüşleri ($\bar{X}$ =3.23, SS=.950) ile kız öğretmen adaylarının görüşleri ($\bar{X}$ =2.73, SS=.868) anlamlı bulunmuştur (t=7.930, p<0.05). Erkek öğretmen adayları sosyal paylaşım sitelerinin sosyal ilişkilerin artırmasına yönelik görüşleri kız öğretmen adaylarına göre daha olumlu olduğu belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerini çalışmalarında kullanmalarıyla ilgili puan ortalaması erkek öğretmen adaylarının lehine anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir. Bu bulgu, öğretmen adaylarının cinsiyetlerinin sosyal paylaşım sitelerinin çalışmalarında kullanımına yönelik görüşlerini etkilediği şeklinde yorumlanabilir.

Öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerini günlük iletişim, bilgi paylaşımı konusundaki görüş puanları erkekler ($\bar{X}=3.65$, $SS=.867$) ve kızlar ($\bar{X}=3.66$, $SS=.667$) arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($t=-.156$, $p>0.05$). Bu bulgu, öğretmen adaylarının cinsiyetlerinin sosyal paylaşım sitelerini günlük yaşamlarında iletişim ve bilgi paylaşımı konusundaki görüşlerini etkilemediği şeklinde yorumlanabilir.

Yukarıda görüldüğü gibi, erkek öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerinin olumlu yönlerine yönelik görüşleri ($\bar{X}=3.143$, $SS=.770$) ile kızların görüşleri ($\bar{X}=2.833$, $SS=.696$) arasındaki fark erkek öğretmen adayları lehine anlamlı bulunmuştur ($t=-6.099$, $p<0.05$). Bu bulgu öğretmen adaylarının cinsiyetlerinin, sosyal paylaşım sitelerinin olumlu yönleri konusundaki görüşlerini etkilediği şeklinde yorumlanabilir.

Çalışmadan elde edilen bir diğer bulgu ise sosyal paylaşım sitelerinin olumsuz etkilerine yönelik kız ($\bar{X}=3.112$, $SS=.785$) ve erkek ($\bar{X}=2.854$, $SS=.898$) öğretmen adayları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($t=-4.419$, $p<0.05$). Elde edilen bu bulgulara göre kız öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerinin olumsuz etkilerine yönelik görüşlerinin daha fazla olduğunu söyleyebiliriz.

Sosyal paylaşım sitelerinin üniversite eğitime entegrasyonu ile ilgili görüşleri cinsiyete göre incelediğimiz zaman hem erkek hem de kız öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinin olumlu yönde olduğunu görüyoruz. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre erkek ($\bar{X}=3.811$, $SS=.661$) ve kız ($\bar{X}=3.227$, $SS=.658$) öğretmen adaylarının bu konudaki görüşleri anlamlı farklılıklar ($t=-3.357$, $p<0.05$) göstermekte olup erkek öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinin daha olumlu olduğu belirlenmiştir.

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi öğretmen adaylarının Sosyal paylaşım sitelerinin eğitsel amaçlı kullanımına yönelik görüşleri incelendiği zaman hem erkek hemde kız öğretmen adaylarının olumlu düşünceleri olduğunu görmekteyiz. Yapılan analizler sonucunda kızlarla erkeklerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($t=.347$, $p>0.05$).

Elde edilen bu bulgulara göre öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerine yönelik görüşlerinin genel olarak olumlu olduğunu ve erkeklerle kızlar arasında anlamlı farklılıklar olup erkek öğretmen adaylarının daha olumlu görüşlere sahip olduklarını söyleyebiliriz.

7. Öğretmen Adaylarının İnterneti Kullanım Yıllarına Göre Sosyal Paylaşım Sitelerine Yönelik Görüşleri

Öğretmen adaylarının, interneti kullanım yıllarıyla sosyal paylaşım sitelerine yönelik görüşleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way- ANOVA) uygulanmıştır.

Tek yönlü varyans analizi uygulanmasının temel nedeni ise öğretmen adaylarının interneti kullanım yıllarının normal bir dağılım göstermesidir.

Tablo 4.12’de öğretmen adaylarının interneti kullanım yıllarınayla sosyal paylaşım sitelerine yönelik görüşleriyle ilgili betimsel veriler verilmiştir.

Tablo 4. 12 İnternet kullanım yıllarına göre sosyal paylaşım sitelerine yönelik görüşleri

Boyut	Yıl	N	$\bar{X}$	SS
Sosyal İlişkiler	1-2 Yıl	204	2.94	.855
	3-4 Yıl	320	2.89	.969
	5 yıl ve üzeri	308	3.06	.967
Çalışma	1-2 Yıl	204	3.41	.805
	3-4 Yıl	320	3.29	.942
	5 yıl ve üzeri	308	3.56	.805
Günlük Kullanım	1-2 Yıl	204	3.56	.714
	3-4 Yıl	320	3.62	.648
	5 yıl ve üzeri	308	3.76	.716
Olumlu etkileri	1-2 Yıl	204	3.01	.742
	3-4 Yıl	320	2.90	.789
	5 yıl ve üzeri	308	3.03	.703
Olumsuz etkileri	1-2 Yıl	204	3.00	.943
	3-4 Yıl	320	2.97	.794
	5 yıl ve üzeri	308	2.96	.844
Eğitime entegre	1-2 Yıl	204	3.35	.534
	3-4 Yıl	320	3.29	.642
	5 yıl ve üzeri	308	3.27	.756
Eğitsel amaçlı	1-2 Yıl	204	3.50	.676
	3-4 Yıl	320	3.55	.641
	5 yıl ve üzeri	308	3.55	.822

Tablo 4.12’de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının interneti kullanım yıllarına göre sosyal paylaşım sitelerinin sosyal ilişkiler konusundaki görüşleri 5 yıldan fazladır internet kullananlar ($\bar{X} = 3.06$, $SS=.967$), 1-2 yıldır kullananlar ($\bar{X} = 2.94$, $SS=.752$) ve 3-4 yıldır

kullananlar ($\bar{X} = 2.89$, $SS = .969$) şeklindedir. Elde edilen bulgularında anlaşılacağı üzere öğretmen adayları sosyal paylaşım sitelerinin sosyal ilişkiler konusundaki görüşleri tam olarak ne pozitif ne de negatiftir.

Öğretmen adaylarının internet kullanım yıllarına göre sosyal paylaşım sitelerini çalışmalarındaki kullanımları ile ilgili puanlarına göre sıralaması; 5 yıldan fazla kullananlar ($\bar{X} = 3.56$, $SS = .805$), 1-2 yıl kullananlar ($\bar{X} = 3.41$, $SS = .805$) ve 3-4 yıldır kullananlar ($\bar{X} = 3.29$, $SS = .942$) şeklindedir. Elde edilen bu bulgulara göre öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerini orta sıklıkta çalışmalarında kullandıklarını söyleyebiliriz.

5 yıl veya daha fazla ($\bar{X} = 3.76$, $SS = .716$), 3-4 yıldır ($\bar{X} = 3.62$, $SS = .648$) ve 1-2 yıldır ($\bar{X} = 3.56$, $SS = .714$) internet kullanan öğretmen adayları sosyal paylaşım sitelerini çoğunlukla günlük iletişim ve bilgi paylaşım amaçlı kullanmaktadırlar.

Sosyal paylaşım sitelerinin olumlu etkilerine yönelik görüşlerine interneti kullanım yıllarına göre baktığımız zaman 5 yıldan fazla internet kullananlar ($\bar{X} = 3.03$, $SS = .703$), 1-2 yıldır kullananlar ($\bar{X} = 3.01$, $SS = .742$) ve 3-4 yıldır kullananlar ($\bar{X} = 2.90$, $SS = .789$) sosyal paylaşım sitelerinin arasına olumlu etkileri olduğunu belirtmişlerdir.

5 yıl veya daha fazla ($\bar{X} = 2.96$, $SS = .844$), 3-4 yıldır ($\bar{X} = 2.97$, $SS = .794$) ve 1-2 yıldır ($\bar{X} = 3.00$, $SS = .943$) internet kullanan öğretmen adayları sosyal paylaşım sitelerininin ara sıra olumsuz etkileri olduğunu belirtmişlerdir.

5 yıl veya daha fazla ($\bar{X} = 3.27$, $SS = .756$), 3-4 yıldır ($\bar{X} = 3.29$, $SS = .642$) ve 1-2 yıldır ($\bar{X} = 3.35$, $SS = .534$) internet kullanan öğretmen adayları sosyal paylaşım sitelerininin destek amaçlı eğitime entegre edilmesi yönündeki görüşlerini belirtmişlerdir.

5 yıl veya daha fazla ($\bar{X} = 3.55$, $SS = .822$), 3-4 yıldır ($\bar{X} = 3.55$, $SS = .641$) ve 1-2 yıldır ($\bar{X} = 3.50$, $SS = .676$) internet kullanan öğretmen adayları sosyal paylaşım sitelerinin çoğunlukla eğitsel amaçlı kullanması gerektiğini belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının interneti kullanım yıllarına göre sosyal paylaşım sitelerine yönelik görüşleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek için yapılan varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 4.13’de verilmiştir.

Tablo 4. 13 Öğretmen Adaylarının İnternet Kullanım Yıllarına Göre Sosyal Paylaşım Sitelerine Yönelik Görüş Puanlarının ANOVA Sonuçları

Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Açıklama
Sosyal İlişkiler	Gruplararası	4.66	2	2.335	2.644	.072	p>0.05 Fark anlamsız
	Gruplariçi	731.93	829	.883			
	Toplam	736.60	831				
Çalışma	Gruplararası	11.47	2	5.739	7.748	.000	P<0.05 Fark anlamlı
	Gruplariçi	614.03	829	.741			
	Toplam	625.51	831				
Günlük Kullanım	Gruplararası	5.72	2	2.864	6.002	.003	P<0.05 Fark anlamlı
	Gruplariçi	395.54	829	.477			
	Toplam	401.27	831				
Olumlu etkileri	Gruplararası	2.75	2	1.379	2.472	.085	p>0.05 Fark anlamsız
	Gruplariçi	462.41	829	.558			
	Toplam	465.17	831				
Olumsuz etkileri	Gruplararası	.15	2	.075	.104	.902	Fark anlamsız p>0.05
	Gruplariçi	601.34	829	.725			
	Toplam	601.49	831				
Eğitime entegre	Gruplararası	1.01	2	.507	1.149	.317	p>0.05 Fark anlamsız
	Gruplariçi	365.53	829	.441			
	Toplam	366.54	831				
Eğitsel amaçlı	Gruplararası	.45	2	.226	.433	.649	p>0.05 Fark anlamsız
	Gruplariçi	431.95	829	.521			
	Toplam	432.40	831				

Tablo 4.13’de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının interneti kullanım yıllarına göre sosyal paylaşım sitelerinin sosyal ilişkiler ($F_{(2;829)}=2.644$, $p>0.05$), olumlu etkileri ($F_{(2;829)}=2.472$, $p>0.05$), olumsuz etkileri ($F_{(2;829)}=.104$, $p>0.05$), eğitime entegrasyonu ($F_{(2;829)}=1.149$, $p>0.05$), eğitsel amaçlı kullanımı ($F_{(2;829)}=.433$, $p>0.05$), boyutlarında anlamlı herhangi bir farklılık görülmemektedir. Sosyal paylaşım sitelerini çalışma amaçlı kullanımı

($F_{(2;829)}=7.748$, $p<0.05$), ve günlük iletişim ve bilgi paylaşma amaçlı kullanımı($F_{(2;829)}=6.002$, $p<0.05$) konularında anlamlı farklılıklar görülmektedir. Günlük iletişim ve bilgi paylaşımı konusunda 5 yıldan fazladır internet kullanan öğretmen adayları lehine diğer öğretmen adaylarıyla anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Çalışma amaçlı kullanımda ise 5 yıldan fazladır internet kullananlar ile 3-4 yıldır kullananlar arasında farklılıklar elde edilmiştir.

8. Öğretmen Adaylarının İnternet Bağımlılığı Riskleri

Öğretmen adaylarının internet bağımlılığı riski taşıyıp taşımadıklarını belirlemek için Young'un internet bağımlılığı testi kullanılmıştır. Testten elde edilen puanlar aşağıdaki gibidir.

Tablo 4. 14 Öğretmen Adaylarının İnternet Bağımlılığı Test sonuçları

Min	Maks	$\bar{X}$	SS
2	98	45.013	18.784

Tablo 4.14'de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının internet bağımlılığı testinden aldıkları ortalama puan 45'dir. Bu puan öğretmen adaylarının ortalama internet kullancısı olduklarını gösterirken bazen internette çok fazla zaman geçiriyor olabileceklerini ancak internet kullanımı konusunda kontrollü olduklarını göstermektedir.

9. Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre İnternet Bağımlılığı Riskleri

Öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre internet bağımlılığı risklerinin anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için bağımsız t-testi analizi kullanılmıştır. Tablo 4.15'de öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre internet bağımlılığı testinden elde edilen betimsel veriler verilmiştir.

Tablo 4. 15 Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre İnternet Bağımlılığı Test sonuçları

	N	$\bar{X}$	S	sd	T	p	Açıklama
Erkek	397	48.88	18.49	830	5.785	.00	P<0.05 Fark anlamlı
Kız	435	41.48	18.37				

Yukarıdaki tablodanda görüldüğü gibi erkek öğretmen adaylarının internet bağımlılığı riski ($\bar{X}=48.88$, $SS=18.49$) kız öğretmen adaylara göre ($\bar{X}=41.48$, $SS=18.37$) daha yüksektir. Elde edilen bu bulgulara göre erkek öğretmen adaylarının daha çok internet bağımlılığı riski taşıdığını söyleyebiliriz.

10. Öğretmen Adaylarının Günlük İnternet Kullanım Saatlerine Göre İnternet Bağımlılığı Riskleri

Öğretmen adaylarının, interneti kullanım saatlerine göre internet bağımlılığı riskleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way- ANOVA) uygulanmıştır.

Tablo 4.16’da öğretmen adaylarının interneti kullanım saatleriyle internet bağımlılığı risklerine ilişkin betimsel veriler verilmiştir.

Tablo 4. 16 Öğretmen Adaylarının İnternet Kullanım Saatlerine Göre İnternet Bağımlılığı Test sonuçları

Yıl	N	$\bar{X}$	SS
1 saatten az	179	32.882	18.252
1-3 saat	321	42.757	18.925
3-5 saat	178	54.893	12.364
5 saatten fazla	154	52.396	15.862

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi günde 1 saatten az veya 1-3 saat arası internet kullanan öğretmen adayları ortalama bir internet kullanıcısı iken, 3-5 saat veya 5 saatten fazla internet kullanan öğretmen adayları internet nedeniyle ara sıra veya sık sık problem yaşamaktadırlar.

Öğretmen adaylarının interneti kullanım saatlerine göre internet bağımlılığı risk düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek için yapılan varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 4.17’de verilmiştir.

Tablo 4. 17 Öğretmen Adaylarının İnternet Kullanım Saatlerine Göre İnternet Bağımlılığı ANOVA Testi sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Açıklama
Gruplararası	53743.462	3	17914.487			P<0.05
Gruplariçi	239473.393	828	289.219	61.941	.000	Fark
Toplam	293216.855	831				anlamli

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının interneti kullanım saatlerine göre internet bağımlılığı risk düzeyleri farklılaşmaktadır ($F_{(3;828)}=61.941$, $p<0.05$). Elde edilen bulgulara göre interneti günde bir saatten az kullananlar lehine diğer tüm öğretmen adaylarıyla anlamlı farklılıklar görülmektedir. Ayrıca 1-3 saat internet kullananlar lehine 3-5 saat ve 5 saatten fazla kullananlar arasında farklılıklar görülmektedir.

11. Öğretmen Adaylarının Sosyal Paylaşım Sitelerine Yönelik Görüşleri ve İnternet Bağımlılığı Risk Düzeyleri Arasındaki İlişki

Öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerine yönelik görüşleri ile internet bağımlılığı risk düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek için Pearson korelasyon analiz tekniği kullanılmıştır.

Öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerine yönelik görüşleri ile internet bağımlılığı riskleri arasında orta düzeyde negatif yönde ve anlamlı bir ilişki vardır ($r=-.596$, $r^2=.355$, $p<0.01$). Determinasyon katsayısı da dikkate alındığında, belirtilen iki değişkenin birbirlerinde açıkladıkları varyansın %35.5 olduğu görülmektedir. Buna göre iki değişken birbirlerini orta düzeyde etkilemekte ve birbirlerinden orta düzeyde etkilenmektedirler.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerine yönelik görüşleri ve internet bağımlılığı risk düzeylerini belirlemeye yönelik yapılan araştırmanın araştırmanın sonuçları ve elde edilen sonuçlara bağlı olarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Sonuçlar

Araştırmadan elde edilen sonuçlar alt amaç ve bulgularla tutarlı olacak şekilde sırasıyla açıklanmıştır.

Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre öğretmen adaylarının en çok kullandığı sosyal paylaşım siteleri Facebook ve Twitter'dir. Ayrıca, öğretmen adaylarının yarısına yakını sosyal paylaşım sitelerini 5 yıldan fazladır kullandıkları saptanmıştır. Alexa (2012)'de yaptığı çalışmada benzer sonuçlar elde etmiştir. Karabey (2013)'in KKTC genelinde lise düzeyindeki öğrencilerle yaptığı çalışmada da buna benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Dikkat çekici bir diğer sonuç ise öğretmen adaylarının yarısından fazlasının hergün sosyal paylaşım sitelerini kullanmalarındır. Bu sonuç bizlere öğretmen adaylarının sosyal

paylaşım sitelerini etkin bir şekilde kullandıklarını göstermektedir. Alanda yapılan çalışmalarda benzer sonuçlar elde edilmiştir (Özdamlı 2011; Bicen 2012).

Yapılan çalışma sonucunda öğretmen adaylarının yarıya yakını sosyal paylaşım sitelerini 3 saatten fazla kullanmaktadırlar. Kullandıkları uygulama ve özellikler incelendiği zaman çıkan sonuçlar ise en çok mesajlaşma, fotoğraf, video paylaşımı ve haber kaynaklarını takip ettikleri görülmüştür. En az kullandıkları özellikler ise toplu tartışma ve notlardır. Elde edilen bu sonuca göre öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerini kullanmalarının esas amacının arkadaşları ile iletişim kurmak olduğunu söyleyebiliriz. Eğitsel amaçlı kullanılabilecek araçlardan toplu tartışma ve notlar özelliği az kullanılmaktadır.

Elde edilen sonuçlara göre, öğretmen adaylarının hemen hemen hepsi sosyal paylaşım sitelerindeki bilgi paylaşımının kısmen güvenli veya güvenli olmadığı konusunda hem fikir oldukları ortaya çıkmıştır. Ayrıca büyük bir çoğunluğunun bilgilerin gizli tutulmasına yönelik endişe yaşadıkları belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerindeki tehditlerden korunmak için aldıkları güvenlik önlemleri incelendiği zaman elde edilen sonuçlara göre kişisel bilgi paylaşmama, tanımadıkları kişilerden gelen istekleri kabul etmeme ve iletişim kurmama, güvenli internet tarayıcısı kullanmama gibi önlemler aldıkları ortaya çıkmıştır. Sosyal paylaşım sitelerinde çoğunun paylaşmaktan kaçındıkları bilgiler ise kimlik ve iletişim bilgileridir. Bu sonuçlara göre öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerindeki tehditlerden haberdar olduklarını ve kısmende olsa gerekli olan tedbirleri aldıklarını söyleyebiliriz.

Çalışmadan elde edilen bir diğer önemli sonuç ise, öğretmen adayları sosyal paylaşım sitelerini çoğunlukla vakit geçirme, eğitsel amaçlı ve ders çalışma amaçlı kullanmaktadırlar. Ayrıca öğretmen adayları sosyal paylaşım sitelerinin eğitime destek amaçlı kullanılmasını istemektedirler. Elde edilen bu sonuçlara göre öğretmen adayları sosyal paylaşım sitelerini sürekli kullandıkları için eğitime entegrasyonunda da başarılı olunabileceğini düşünmekte olduklarını söyleyebiliriz.

Öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerine yönelik görüşlerinden elde edilen sonuçlara baktığımız zaman hem kızların hem de erkeklerin görüşlerinin genel olarak olumlu olduğunu söyleyebiliriz. Ancak elde edilen sonuçlara göre erkek öğretmen adaylarının

görüşleri kız öğretmen adaylarına göre daha olumludur. Bunun sebebini erkek öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerinde daha çok vakit geçirmesinden dolayı olduğunu söyleyebiliriz.

Sonuçlar öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerini kullanım yıllarına göre incelendiği zaman ise genel olarak benzer sonuçlar çıktığı ancak günlük iletişim ve bilgi paylaşımı konusunda 5 yıldan fazla internet kullanan öğretmen adaylarının daha olumlu görüşlere sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Elde edilen bu sonucu göre uzun yıllardır sosyal paylaşım sitelerini kullanan öğretmen adaylarının günlük iletişim ve bilgi paylaşımı konusunda daha fazla deneyimi olduğundan dolayı olduğu şeklinde yorumlayabiliriz.

Öğretmen adaylarının internet bağımlılığı risklerine yönelik elde edilen sonuçlara göre çalışmaya katılan öğretmen adaylarının ortalama internet kullanıcısı oldukları, arasıra internette çok zaman geçirmelerine rağmen internet kullanımı konusunda kontrollü oldukları ortaya çıkmıştır. Elde edilen bu sonuçlara göre öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun internet bağımlılığı riski taşımadıklarını ve kontrollü internet kullanıcısı olduklarını söyleyebiliriz.

Öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre internet bağımlılığı riskleri sonuçları incelendiği zaman ise erkek öğretmen adaylarının daha fazla risk altında oldukları görülmektedir. Bunun sebebi erkek öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerinde daha çok zaman geçirmesi olabilir. Yapılan diğer çalışmalarda da buna benzer sonuçlar elde edilmiştir, Simkova ve Cincera (2004), Çek Cumhuriyetinde yaptıkları bir çalışmada , erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla bağımlı oldukları görülmüştür. Balta ve arkadaşları (2008) yaptıkları çalışmada erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre internette daha fazla zaman harcadığı sonucuna ulaşmışlardır. Louizou ve arkadaşları (2009) yaptıkları araştırmada erkeklerin aşırı internet kullanıcıları olduklarını ortaya çıkarmışlardır. Beyatli (2012) KKTC'deki yaptığı çalışmada, erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla daha bağımlı olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Çalışmadan elde edilen bir diğer sonuç ise öğretmen adaylarının interneti kullanım sıklıklarına göre internet bağımlılığı riskleri farklılaşmaktadır. İnterneti daha sık kullanan öğretmen adaylarının daha büyük riskler altında olduğu ortaya çıkmıştır. Literatürdeki diğer

Çalışmalarda bu sonuçlara paraleldir, Yang ve Tung'un (2007) de Tayvan'da yaptığı çalışma benzer sonuçlar içeriyor. Beyatli (2012)'de yaptığı çalışmada da benzer sonuçlar görölmüşür.

Çalışmadan elde edilen önemli bir diğeri sonuç ise öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerine yönelik görüşleri ile internet bağımlılığı riskleri arasındaki ilişkidir. Öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerine yönelik görüşleri ile internet bağımlılığı riskleri arasında orta düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki vardır. Elde edilen bu sonuca göre öğretmen adaylarının görüşleri ile internet bağımlılığı riskleri arasında orta düzeyde bir ilişki olduğunu söyleyebiliriz.

Öneriler

Bu bölümde araştırma sonuçlarından yola çıkarak öneriler geliştirilmiştir.

İnternet ve ona bağılı olarak da sosyal paylaşım ağıları günümüzde zamansal ve mekânsal anlamda birçok zorluğu ortadan kaldırmaktadır bu bağlamda sosyalleşmenin önemli bir tamamlayıcı unsuru olarak ön plana çıkmaktadır. Toplumlarda yaşanan kopuk ilişkiler içerisinde sosyal paylaşım ağıları yardımıyla insanlar bir sosyal ilişki kurma ya da mevcut olan ilişkilerini sürdürmektedirler. Toplum bu denli etkileyen sosyal ağılar kişilerin davranışlarını ve alışkanlıklarını değiştirmektedir. Toplumda yaşanan bu değişimler eğitimde de değişiklikleri gerektirmiştir.

- Öğretmen adaylarının birçoğı sosyal paylaşım sitelerini her gün kullanmakta olduğuna göre öğretmen adaylarının bu kullanımlarını eğitim amaçlı değiştirmek için etkinlikler düzenlenebilir.
- Yapılan bu çalışmada öğretmen adaylarının en çok kullandığı sosyal paylaşım siteleri Facebook ve Twitter olduğuna göre eğitimde bu ağılar tercih edilebilir.
- Öğretmen adaylarının eğitim amaçlı sosyal paylaşım sitelerindeki tartışma ve notlar

özelliklerini daha etkin kullanmaları için öğretim elemanları bu uygulamalar üzerinden projeler veya ödevler vererek bu uygulamalar özendirilebilir.

- Uzman kişiler tarafından Öğretmen adaylarına sosyal paylaşım sitelerinde alınabilecek güvenlik önlemleriyle ilgili öneriler içeren seminerler verilebilir.
- Öğretmen adayları sosyal paylaşım sitelerinin derslerine destek amaçlı kullanmak istemektedirler. Üniversitedeki öğretim görevlileri tüm derslerde destek amaçlı kullanarak öğretmen adaylarıyla kolaylıkla iletişim kurabilirler.
- Erkek öğretmen adaylarının internet bağımlılığı risk düzeyleri kızlara göre daha yüksek düzeydedir. Erkek öğretmen adaylarına yönelik bilgilendirmeler içeren mesajlar gönderilebilir.
- Bu çalışmaya sadece BÖTE öğretmen adayları katılmıştır, ileride yapılacak olan çalışmalarda diğer bölümlerdeki öğretmen adayları da dâhil edilebilir.
- Öğretim elemanları da akademik gelişim ve bilgi paylaşımları açısından bu ağları kullanmaları teşvik edilebilirler.

12- İnternet bağımlılığı riski taşıyan öğretmen adaylarına interneti kullanma amaçlarına bakılarak, nasıl faydalanmaları gerektiği konusunda eğitim desteği verilmelidir. Ayrıca öğretmen adayları arasında internet bağımlılığını kavramak ve bu konu hakkında farkındalık yaratmak amacıyla aktiviteler düzenlenmelidir.

13- Sosyal ağların eğitime entegre edilmesi için pilot seçilen gruplarda deneysel çalışmalar yapılabilir.

14- Alandaki uzman kişiler tarafından geleceğin öğretmenlerine doğru internet kullanımı hakkında seminerler, çalıştaylar düzenlenebilir.

15- Öğretim elamanları sosyal paylaşım sitelerini derslerinde kullanarak öğretmen adaylarına örnek olacak uygulamalar yapabilir.

KAYNAKÇA

Ajjan, H. and Hartshorne, R. (2008). Investigating Faculty Decisions to Adopt Web 2.0 Technologies: Theory and Empirical Tests. *The Internet and Higher Education*, 11 (2), 71-80.

Akgül, Mustafa. (2007). "İnternet Yaşamdır!", İnternet Haftası Açış Konuşması, 9-22 Nisan, Samsun, s:10-11.

Akgündüz, H., Oral, B. ve Avanoğlu, Y. (2006). Bilgisayar oyunları ve internet sitelerinde sanal şiddet öğelerinin değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 171.

Aksüt, M. Ateş, S. Balaban, S. ve Çelikkanat, A. (2012) . İlk ve ortaöğretim Öğrencilerin Sosyal Paylaşım Sitelerine İlişkin Tutumları ; Facebook Örneği. *XIV. Akademik Bilişim Konferansı Bildiriler Kitabı* , (ss. 71, 77) Uşak Üniversitesi , Uşak, Türkiye.

Aktaş, Y. (2005). 3-18 Yaş Grubu Genç ve Gençlerin İnteraktif İletişim Araçlarını Kullanma Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi, *The Turkish Online Journal of Educational Technology* Tojet. S: 4 (4). www.tojet.net/articles/449.pdf internet sitesinden alınmıştır. Erişim Tarihi: 15.03.2013

Altun, A. (2003). "Yurdum İnternet'i 10 Yasında", [http://www. internetarsivi. metu.edu.tr/10yil.php](http://www.internetarsivi.metu.edu.tr/10yil.php)., Erişim Tarihi: 10.07.2012

Anagnostopoulos, Aris Kumar, Ravi Mahdian, Mohammad (2008), Influence and Correlation in Social Networks, In KDD'08: *Proc. of the 14th ACM int'l conf. on Knowledge Discovery and Data Mining*, New York, USA

Bakay, M. E. (2001). İzmir’de lise öğrencilerinin internet kullanma koşulları ve yeterlik düzeyleri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yöneticiliği ve Deneticiliği Anabilim Dalı, İzmir.

Batugün A. (2005). İntihar olasılığı: yaşamı sürdürme nedenleri, umutsuzluk ve yalnızlık açısından bir inceleme. *Türk psikiyatri dergisi*. 16(1), 29–39.

Bayar, R. (2005). *Stres ve Madde Bağımlılığı*. İ. Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri Medikal Açıdan Stres ve Çareleri Sempozyum Dizisi, 47, 201-203.

Bayraktar, F. (2001). İnternet kullanımının ergen gelişimindeki rolü. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Bayraktutan, F. (2005). Aile içi ilişkiler açısından internet kullanımı. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Yapı – Sosyal Değişime Bilim Dalı, İstanbul.

Belin M.N., Yıldız H. (2011). Lİse Öğrencilerinin Facebook Adlı Sosyal Paylaşım Sitesini Kullanma Amaçları Üzerine Sosyolojik Bir İnceleme: Eskişehir Örneği, Sosyoloji Alanı Orta Öğretim Öğrencileri Arası Araştırma Projeleri Yarışması, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, Bursa.

Beyatlı Ö. (2012). Orta Öğretim Kademesindeki Öğrencilerin İnternet Bağımlılığı Düzeylerinin Belirlenmesi. Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi , Şubat 2012

Bicen, H. (2009). Web 2.0 Araçlarının Windows Live Space's Entegre Edilerek Eğitim Amaçlı Kullanılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa , Kıbrıs

Bicen, H. (2012) . Öğretmen Eğitiminde Sosyal Paylaşım Sitelerinin Kullanımı : Facebook ve WiziQ Sanal Sınıf Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa , Kıbrıs

Bostancı, M. (2010). Sosyal Medyanın Gelişimi ve İletişim Fakültesi Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

Boyd, S. (2003). " Are you ready for social software? ." 06.07.2012 tarihinde http://www.stoweboyd.com/message/2006/10/are_you_ready_f.html. adresinden erişilmiştir.

Boyd, D. M., & Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 210-230.

Bölükbaş, K. (2003). İnternet cafeler ve internet bağımlılığı üzerine sosyolojik bir araştırma: Diyarbakır örneği. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Diyarbakır.

Can, M. Ş. (2007). İlköğretim II. kademe öğrencilerinde görülen “madde bağımlılığı” alışkanlığı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya Üniversitesi.

Caplan, S. E. (2002). Problematic Internet use and psychosocial well-being: Development of a theory-based cognitive-behavioural measurement instrument. *Computers in Human Behavior*, 18, 553–575.

Caplan, S.E. (2003). Preference for online social interaction: a theory of problematic Internet use and psychosocial well-being. *Communication Research*, 30(6), 625-648.

Celkan, H. Y. (2005). Sosyal bir kurum olarak aile (ikinci baskı). A. Solak (ed.), Küreselleşme ve toplum (syf: 1-50). İstanbul: Hegem Yayınları.

Cengizhan, C. (2003). Öğrencilerin Bilgisayar ve İnternet Kullanımında Yeni Bir Boyut : Bağımlılık. Öğr. Gör. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fak. Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Bl.

Çetin, E. (2008). Sosyal İletişim Ağları ve Gençlik : Facebook Örneği. <http://idc.sdu.edu.tr/tammetinler/bilim/bilim15.pdf> adresinden erişilmiştir.

Çolakoglu, B.E. ve Turan, A.H. (2008). Yüksek Öğrenimde Öğretim Elemanlarının Teknoloji Kabulü ve Kullanımı: Adnan Menderes Üniversitesinde Ampirik Bir Değerlendirme. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 9 (1), 106-121.

Deniz, A. (2012) . Sosyal Ağ Kullanımı ve Sosyal Ağlarda Benlik Algısı : Muğla İli Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi , Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir, Türkiye

Döner, C. (2011). İlköğretim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığının Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.

DPT. (2006). Sosyal Dönüşüm: Bilgi Toplumu Stratejisi. *Devlet Planlama Teşkilatı*, 2006.

Effendi, M. (2011). *Journal of Communication & Computer*; 8, 8-11

Ergenç, A. (2011). Web 2.0 ve Sanal Sosyalleşme: Facebook Örneği. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

Esen, B. K. (2007). Akran Baskısı ve Algılanan Sosyal Destek Değişkenlerine Göre Ergenlerde İnternet Bağımlılığının Yordanması. 1.Uluslararası Bağımlılık Kongresi, İstanbul.

Everhard, R. A. (2000). Characteristics of pathological Internet users: An examination of on-line gamers. Unpublished doctorate's thesis, The Department of Psychology, Spalding University.

Gökdaş, İ. ve Çavuş, H. (2006). Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerin İnternet'ten yararlanma nedenleri ve kazanımları. *Eğitim Fakültesi Dergisi*. 3(2), 56–78.

Göker G. , Demir M. , Doğan A. (2010). AĞ TOPLUMUNDA SOSYALLEŞME VE PAYLAŞIM: *e-Journal of New World Sciences Academy 2010*, 5(2), 4C0035

Gölge, E. ve Arlı, M. (2002). Üniversite Öğrencilerinin Üniversite Dışında Bilgisayar ve İnternet Kullanma Durumları. VIII. Türkiye’de İnternet Konferansı, Harbiye İstanbul.

Gönül, A. S. (2002). Patolojik İnternet Kullanımı. *Yeni Symposium*, 40(3), 105-110.

Göregenli, M. (2005). Gençlerde internet kullanımı, 9. *Lise öğrencisi Psikiyatrisi Sempozyum Bildirileri ve Notları*. 26-28 Kasım 2005.

Greenfield, D. N. (1999). Virtual addiction: Sometimes new technology can create new problems. Erişim tarihi 24.06.2012, http://www.virtual-addiction.com/pdf/nature_internet_addiction.pdf

Griffiths, M. D. (1999). Internet Addiction: Fact or Fiction?. *The Psychologist*, 12(5), 246-250.

Grohol, J. (1999). Internet Addiction Guide. Erişim tarihi 24.06.2012, <http://psychcentral.com/netaddiction>

Gülbahar, Y., Kalelioğlu F. ve Madran O. (2010). Sosyal Ağların Eğitim Amaçlı Kullanımı. http://orcun.madran.net/yayinlar/sosyal_aglari_egitim_amacli_kullanimi.pdf adresinden erişilmiştir.

Güngörmüş, G. (2007). Web tabanlı eğitimde kullanılan oyunların başarıya ve kalıcılığa etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bilim Dalı, Ankara.

Günüç, S., Kayri, M. (2008). Sayısal uçurum ve internet bağımlılığı paradigmasının lojistik regresyon ile açılması. Ege Üniversitesi, Uluslararası II. BÖTE Sempozyumu, Kuşadası.

Günüç, S. (2009). İnternet bağımlılık ölçeğinin geliştirilmesi ve bazı demografik değişkenler ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkilerin incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretimi Bilim Dalı, Van.

Gürçan, H. İbrahim. (1999). Sanal Gazetecilik, Eskisehir, Anadolu Üniversitesi Yayınları, s: 40-45.

Gürol, M. ve Sevindik, T.(2002) İnternet Tabanlı Uzaktan Eğitim Uygulamaları, İnternet Konferansları. <http://inet-tr.org.tr/inetconf8/bildiri/48.doc>. adlı İnternet adresinden 25.05.2012 tarihinde alınmıştır.

Güvenir, H. Altay (2005). İnternetin Tarihi ve Türkiye , Ankara, *Dergi Bilkent*, 4, 8-9.

Hardie, E., ve Tee, M.Y. (2007). Excessive Internet Use: The Role of Personality, Loneliness and Social Support Networks in Internet Addiction. *Australian Journal of Emerging Technologies and Society*, 5(1), 34-47.

İçel, K. (1998). *Kitle Haberleşme Hukuku*, Beta Yayınları, İstanbul, 407-415.

Irwansyah. (2005). Internet uses, gratifications, addiction, and loneliness among international students. Unpublished master's thesis, University of Hawaii, Department of Communication.

Israelashvili, M. (2011). Adolescents' over-use of the cyber world – Internet addiction or identity exploration

İnan, A. (2010). İlköğretim II. Kademe ve Ortaöğretim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Erzurum.

Jang, K. S., Hwang, S. Y. ve Choi, J. Y. (2008). Internet Addiction and Psychiatric Symptoms Among Korean Adolescents. *The Journal of School Health* , 78(3).

Kaplan, A. M. ve M. Haenlein, (2009). “The fairyland of Second Life: About virtual social worlds and how to use them”, *Business Horizons*, 52(6), 59-68.

Kara Y. , Coşkun A. (2012). Sosyal Ağların Pazarlama Aracı Olarak Kullanımı : Türkiye'deki Hazır Giyim Firmaları Örneği. Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi (C.XIV, S II, 2012)

Karaca, M. (2007). Sosyolojik bir olgu olarak internet gençliği: Elazığ örneği. Yayınlanmamış doktora tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Elazığ.

Karaman, S. (2009). (Ed.A.Kuzu). *Bilgisayar Ağları ve İletişim* Ankara : Nobel Yayın Dağıtım

Karlı, İ. (2012) . Medya Kuruluşları Sosyal Paylaşım Ağlarını Neden Kullanılır? İletişim Fakültesi , Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli, Türkiye

Kayaoğlu, H. (2012). Sosyalleşme Nedir ve Neden Önemlidir? <http://www.hasansabrikayaoglu.com/sosyallesme-nedir-ve-neden-onemlidir/>

Kıcı, D. (2012). Sosyal Paylaşım Ağlarının İşbirlikli Öğrenmede Kullanımı : Bir Facebook Uygulaması . Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi , Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ege, Türkiye

Kim, S. ve Kim, R. (2002). A Study of Internet Addiction: Status, Causes, and Remedies-Focusing on the alienation factor - *International Journal of Human Ecology* , 3(1), 1-19.

Köroğlu, G., Öztürk, Ö., Tellioğlu, N., Genç, Y., Mırsal, H. ve Beyazyürek, M. (2006). Problemlı İnternet Kullanımıyla Başvuran İki Uçlu Bir Hasta Nedeniyle Psikiyatrik Ek Tanı Tartışması: Olgu Sunumu. *Bağımlılık Dergisi*, 7(3), 150-154

Kubey, R. W., Lavin,M.J. ve Barrows, J. R. (2001). Internet Use and Collegiate Academic Performance Decrements: Early Findings. *Journal of Communication*, 52(2), 366-382.

Kurtaran, T., G. (2008). İnternet Bağımlılığını Yordayan Değişkenlerin İncelenmesi. Yayınlanmış yüksek lisans tezidir. Mersin Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Mersin.

Lin, S. S. J. ve Tsai, C. C. (2002). Sensation seeking and internet dependence of Taiwanese high school adolescents. *Computers in Human Behavior*, 18(4), 411–426.

Lockyer, L. and Patterson, J. (2008). Integrating Social Networking Technologies in Education: A Case Study of a Formal Learning Environment. 8th IEEE International Conference on Advanced Learning Technologies. University of Wollongong, Dubai.

Mazman, S.G. (2009). Sosyal Ağların Benimsenme Süreci ve Eğitsel Bağlamda Kullanımı. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

McGlinchey, J. B. (2003). Internet usage of college students and relationship to psychopathology and addiction symptomatology. Unpublished doctorate's thesis, University of Washington, Department of Psychology.

McCloughlin, C. and Lee, M.J.V. (2007). Social Software And Participatory Learning: Pedagogical Choices With Technology Affordances In The Web2.0 Era. www.ascilite.org.au/.../mcloughlin.pdf adresinden erişilmiştir.

Merttürk, R. (2005). Bilgisayar oyunu oynayan ilköğretim öğrencilerinin Saldırganlık, depresyon ve yalnızlık düzeylerinin incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü, İstanbul.

Morahan-Martin, J. (2005). Internet abuse: Addiction? Disorder? Symptom? Alternative Explanations ?. *Social Science Computer Review*, 23(1), 39-48.

Morahan-Martin, J. ve Schumacher, P. (2000). Incidence and correlates of pathological internet use among college students. *Computers in Human Behavior*, 16, 13-29.

Murali , Geonrge (2011). Adolescents' over-use of the cyber world – Internet addiction or identity exploration

Nalwa, K. ve Anand, A. (2003). Internet Addiction in Students: A Cause of Concern. *Cyberpsychology & Behavior*, 6(6).

Odabaşı, F., Kabakçı, I. ve Çoklar, A.N. (2007). *İnternet, Çocuk ve Aile* (2. basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Odabaşıoğlu, G., Öztürk, Ö., Genç, Y. ve Pektaş, Ö. (2007). On Olguluk Bir Seri İle İnternet Bağımlılığı Klinik Görünümleri. *Bağımlılık Dergisi*, 8(1), 46-51.

Okeke, A. O. (2007). Pathological internet use and its relationship to attitudes towards internet use among undergraduate college students at a public university in Connecticut. Unpublished master's thesis, Southern Connecticut State University New Haven, Connecticut.

Onat, F. ve Alikılıç, Ö. A. (2008). Sosyal paylaşım Sitelerinin Reklam Ve Halkla İlişkiler Ortamları Olarak Değerlendirilmesi. *Journal of Yasar University*, 3(9), 1111-1143.

Öncel, Ü. (2011). Facebook Öğrencilere Zararlı mı? http://www.chip.com.tr/konu/Facebook-ogrencilere-zararli-mi_12133.html adresinden erişilmiştir.

Önder, Ö. (2010). Mimarlarla Yönelik Bir Sosyal Paylaşım Sitesinin Tasarımı ve Geliştirilmesi. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Haliç Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Özcan, N. ve Buzlu, S. (2005). Problemlerli internet kullanımını belirlemede yardımcı bir araç: “internet bilişsel durum ölçeği”nin üniversite öğrencilerinde geçerlik ve güvenilirliği. *Bağımlılık Dergisi*, 6 (1), 19-26.

Özcan, N. K. (2004). Üniversite öğrencilerinde internet kullanımının psikososyal durum ile ilişkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimler Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, İstanbul.

Özdamlı, F. (2011) “Öğretmen ve Öğrencilerinin Mobil Öğrenmeye Yönelik Algı ve Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi” yayınlanmış Doktora Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi.

Özkan, B. And McKenzie, B. (2008). Social Networking Tools for Teacher Education. Proceedings of Society for Information Technology and Teacher Education International Conference. Long Island University, Canada.

Özkan, P. (2013). Sosyal Ağ Kullanıcılarının E-Sosyalleşme Sürecindeki Kimlik Yapılandırma Süreçleri.II. International Conference on Communication, Media, Technology and Design 02-04 May 2013 Famagusta – North Cyprus

Öztürk, D. (2007). Bilgisayar oyunlarının çocukların bilişsel ve duyuşsal gelişimleri üzerindeki etkisinin incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, İzmir.

Öztürk, M. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Paylaşım Sitelerini Kullanma Amaçları ve Eğitimde Kullanımıyla İlgili Görüşleri, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitim Bilim Dalı, Sakarya.

Saatçi, A. (2005). “Bilgi Teknolojisindeki Gelişme ve Yarattığı Bilgi Devriminin Ulaştığı Boyutlar” Gelişen Bilgi Teknolojisi ile Güvenlik Politikası ve Stratejileri, Arasında Etkileşim ve Yönlendirme Sempozyumu, 9-11.03.2005,

Saygılı, S. (2002). *Ergenlik sorunları*. İstanbul: Elit Yayınları.

Song, I. (2003). Internet gratifications, depression, self-efficacy, and internet addiction. Unpublished master’s thesis, Michigan State University, Department of Telecommunication.

Taeyıldız, Ö. (2010). Lise öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeylerinin bazı değişkenlere göre yordanması, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler

Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, İzmir.

Tekdal, A. (2005). Çukurova Üniversitesi Bilgisayar Bilimleri Uygulama ve Araştırma Merkezi'ndeki internet laboratuvarlarını kullanan öğrencilerin profili ve bazı değişkenler açısından incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, Adana.

Thatcher, A. ve Goolam, S. (2005). Development and psychometric properties of the problematic internet use questionnaire. *South African Journal of Psychology*, 35(4), 793-809.

Tsai, C. ve Lin, S. (2003). Internet Addiction of Adolescents in Taiwan: An Interview Study. *Cyberpsychology & Behavior*, 6(6).

Üçkardeş, E.A. (2010). Mersin Üniversitesi öğrencileri arasında internet bağımlılığının değerlendirilmesi, yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Mersin Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, Mersin.

Vural Z. , Bat M. (2010) Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: EGE Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma, *Journal of YasarUniversity* 20(5) 3348-3382

Yalçın, N. (2006). İnterneti doğru kullanıyor muyuz, internet bağımlısı mıyız, gençlerimiz ve gençlerimiz risk altında mı? Altıncı akademik bilişim konferansı. No:113. Pamukkale üniversitesi, Denizli.

Yang, C-K., Choe, B-M., Baity, M., Lee, J-H. ve Cho, J-S. (2005). SCL-90-R and 16PF Profiles of Senior High School Students With Excessive Internet Use. *Canadian Journal of Psychiatry*, 50(7), 407.

Yen, J. Y., Yen, C. F., Chen, C. C., Chen, S. H. ve Ko, C. H. (2007). Family Factors of Internet Addiction and Substance Use Experience in Taiwanese Adolescents. *Cyberpsychology & Behavior*, 10(3).

Yetim, N., Güler, E.Ç. (2000), "Bilgi teknolojilerinden yeni yararlanma biçimleri olarak internet kafeler", III. Ulusal Sosyoloji Kongresi, Eskişehir

Yıldız, C. (2005). Chat (sanal sohbet). A. Tarcan (ed.), *İnternet ve toplum* (syf: 55-89). Ankara: Anı Yayıncılık.

Yılmaz, B. M. (2008). İlköğretim 6. Ve 7. Sınıf öğrencilerinin Bilgisayara Yönelik Bağımlılık Gösterme Eğilimlerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi, 26 Haziran 2012 tarihinde erişildi. <http://ietc2008.home.anadolu.edu.tr/ietc2008/115.doc>

Yılmaz, I. (2010). Sosyal Medya Bağlamında İletişim Kuramcıları: Neil Postman. <http://www.sosyalmedyapazarlama.com/2010/08/16/sosyal-medyabaglaminda-iletisim-kuramcilar-neil-postman/> adresinden erişilmiştir.

Yoon, H.-J. (2006). A study of individual internet dependency as an extension of social support. Unpublished master's thesis, University of Missouri-Columbia.

Young, K. S. (1996). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *CyberPsychology and Behavior*, 1(3), 237-244.

Young, K. S. ve Rodgers, R. (1998). The Relationship Between Depression and Internet Addiction. *Cyberpsychology & Behavior*, 1(1), 25-28.

Young, K.S. (2004). Internet Addiction: A New Clinical Phenomenon and Its Consequences. *American Behavioral Scientist*, 48(4), 402-415.

Weitzman, G. D. (2000). Family and individual functioning and computer / internet addiction. Unpublished doctorate's thesis, University At Albany, State University of New York.

Zafarmand, N. (2010). Halkla İlişkiler Alanında Yeni Mecra ve Uygulamaların Yeri ve Önemi: Sosyal Medya ve PR2.0. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Zereyak, E. (2008). *Bilgisayar, Bilgisayar Oyunları ve İnternet Bağımlılığı*. Bilişim Teknolojileri Öğretiminde Sosyo- Psikolojik Değişkenler. Ankara: Maya Akademi Yayınları, ss.71-101.